

Van: "[REDACTED]"
Verzonden: vrijdag 22 november 2024 14:46
Aan: "[REDACTED]" <[REDACTED]@zuidplas.nl>; "[REDACTED]" <[REDACTED]@zuidplas.nl>
Cc: "[REDACTED]" <[REDACTED]@zuidplas.nl>
Onderwerp: FW: Adviesvraag: intrekken aanbesteding Uitvoering Nationaal Isolatie Programma (NIP) 2025-2027 [PRDF-11023136]
Bijlage(n): Advies Gemeente Zuidplas.docx

Hi [REDACTED] en [REDACTED],

Het advies van Pels Rijcken is binnen, zie bijgesloten. We gaan het begin volgende week nog bespreken, maar zo zijn jullie vast op de hoogte.

Fijn weekend alvast!

Groet,

[REDACTED] | Pels Rijcken <[REDACTED]@pelsrijcken.nl>

Verzonden: vrijdag 22 november 2024 11:54

Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@zuidplas.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@zuidplas.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@zuidplas.nl>

CC: [REDACTED] | Pels Rijcken <[REDACTED]@pelsrijcken.nl>

Onderwerp: Adviesvraag: intrekken aanbesteding Uitvoering Nationaal Isolatie Programma (NIP) 2025-2027 [PRDF-11023136]

Beste allen,

Hierbij sturen we jullie ons conceptadvies. Wellicht goed om dit ergens begin volgende week even door te spreken.

Voor nu alvast een goed weekend toegewenst!

Groet,

[REDACTED] en [REDACTED]

[REDACTED] | [REDACTED] | Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. | Bezuidenhoutseweg 57 | Postbus 11756, 2502 AT Den Haag | +31 70 515 3824 | +31 6 [REDACTED] | [REDACTED]@pelsrijcken.nl | www.pelsrijcken.nl | [Printen, echt nodig?](#)

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@zuidplas.nl>

Verzonden: woensdag 30 oktober 2024 10:51

Aan: [REDACTED] | Pels Rijcken <[REDACTED]@pelsrijcken.nl>; [REDACTED] | Pels Rijcken <[REDACTED]@pelsrijcken.nl>

CC: [REDACTED] <[REDACTED]@zuidplas.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@zuidplas.nl>

Onderwerp: Adviesvraag: intrekken aanbesteding Uitvoering Nationaal Isolatie Programma (NIP) 2025-2027

Goedemorgen [REDACTED] en [REDACTED],

Graag kom ik weer bij jullie op de lijn met een adviesvraag. In dit geval gaat het om de vraag of een aanbestedingsprocedure door de gemeente Zuidplas behoort te worden ingetrokken en een nieuwe opdracht in de markt dient te worden gezet of niet. Het gaat om de volgende aanbestedingsprocedure: <https://www.tenderned.nl/aankondigingen/overzicht/353823>

Het gaat hierbij om relatief complexe opdracht waarbij de opdracht wordt verstrekt aan een intermediair om het isolatieprogramma te doen uitvoeren. Hierbij draagt de intermediair tevens zorg voor het aanhaken van de juiste aannemers en mag hiervoor een kickback-fee worden gevraagd. De complexiteit zit hem in de component van de kickback-fee versus de beginselen van Europees aanbesteden. Tussen de interne klant (vakafdeling) en de inkoopadviseur is nu discussie ontstaan omtrent de houdbaarheid van deze procedure, dit naar aanleiding van in de nota's van inlichtingen gestelde vragen/geplaatste opmerkingen. Waar de discussie precies zit volgt uit de bijlagen, inhoudende een toelichting op de casus gegeven door de vakafdeling en door team Inkoop. Voor de documenten van deze aanbestedingsprocedure verwijs ik naar de publicatie op Tenderned.

Kort samengevat is de inkoopadviseur van mening dat de aanbestedingsprocedure behoort te worden ingetrokken vanwege strijdigheid met de Aanbestedingswet (althans de beginselen voor Europees aanbesteden), terwijl de vakafdeling van mening is dat deze procedure met voor Zuidplas aanvaardbare risico's kan worden voortgezet en er geen strijd is met die beginselen.

Graag zien wij het gevraagde advies over het al dan niet intrekken van deze aanbesteding tegemoet en vragen wij hierbij ook aandacht voor het in kaart brengen van de (eventuele) risico's. In het geval dat tot intrekking wordt geadviseerd, ontvangen wij ook graag advies c.q. verbeteringen voor de nieuwe opdracht die vervolgens in de markt zal worden gezet.

Het zou fijn zijn als wij het advies zo spoedig mogelijk maar uiterlijk in de loop van volgende week kunnen ontvangen.

In afwachting van jullie nadere berichten.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

T: 0180 330 300 | 06 [Redacted]

E: [Redacted]@zuidplas.nl

I: www.zuidplas.nl

Mijn werkdagen zijn: ma t/m do van 8:00 tot 16:30 uur.

Gemeentehuis: Raadhuisplein 1, 2914 KM Nieuwerkerk aan den IJssel
Postbus 100, 2910 AC Nieuwerkerk aan den IJssel

Disclaimer: De informatie verzonden met dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten, beschermd door een beroepsgeheim. Gebruik door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is verboden. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden niet toegestaan en wordt u verzocht dit bericht terug te sturen en het origineel te vernietigen. Tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, is op dit bericht of in enige bijlage opgenomen verantwoordelijke(n) door ons geen accountantscontrole toegepast.

[Redacted] is advocaat in dienstbetrekking bij de gemeente Zuidplas en treedt alleen voor de gemeente Zuidplas op. In het rechtsgebiedenregister van de Nederlandse Orde van Advocaten heeft zij zich geregistreerd op het hoofdrechtsgebied Algemene Praktijk (burgerlijk recht). Dat betekent dat zij verplicht is om elk kalenderjaar volgens de normen van de Nederlandse Orde van Advocaten tenminste 10 opleidingspunten te behalen op dit geregistreerd hoofdrechtsgebied.

Gemeenteadvocaat Zuidplas maakt deel uit van de gemeente Zuidplas, ingeschreven bij de KvK onder nr. 50595644.
Gemeenteadvocaat Zuidplas heeft geen aparte derdengeldrekening via een stichting.

Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Het bericht kan vertrouwelijke informatie bevatten waarvoor het beroepsgeheim van advocaat geldt. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Alle werkzaamheden worden verricht op grond van een overeenkomst van opdracht als bedoeld in artikel 7:400 van het Burgerlijk Wetboek met de naamloze vennootschap Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V., gevestigd te Den Haag en ingeschreven in het Handelsregister onder nr. 27283716. Op de overeenkomst zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die zijn gedeponneerd ter griffie rechtbank Den Haag onder nr. 2022-16. Daarin is een aansprakelijkheidsbeperking opgenomen. De algemene voorwaarden zijn te raadplegen op www.pelsrijcken.nl/algemene-voorwaarden en worden op verzoek langs elektronische weg of op andere wijze kosteloos aan u toegezonden.

This message is solely intended for the addressee and may contain information that is confidential and legally privileged. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and delete this message. All our services are performed by virtue of an agreement for the supply of services as referred to in Section 7:400 of the Dutch Civil Code between Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. and the client. Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. is a public limited company that is based in The Hague and registered with the Chamber of Commerce Haaglanden under number 27283716. All services provided are subject to our general terms and conditions which include a limitation of liability clause and are deposited with the District Court of The Hague under number 2022-16. Our general terms and conditions can be found on our website www.pelsrijcken.nl/en/algemene-voorwaarden and upon request we will provide you with a copy, free of charge.

Notitie

voor Gemeente Zuidplas
van   en
datum 22 november 2024
inzake Aanbesteding Uitvoering van het Nationaal Isolatie Programma 2025-2027
zaaknr 11023136

- 1.1 In lijn met het Nationale Isolatie Programma (NIP) wenst de gemeente Zuidplas isolatiemaatregelen uit te (laten) voeren die het energieverbruik van kwetsbare inwonersgroepen verlagen. De gemeente heeft daartoe van de Rijksoverheid een subsidie ontvangen: de 'Specifieke Uitkering (SPUK) Lokale Aanpak Isolatie' (hierna: SPUK-subsidie).
- 1.2 Op grond van de subsidievoorwaarden kan de gemeente de SPUK-subsidie aanwenden voor het (laten) uitvoeren of het subsidiëren van het (laten) uitvoeren van een of meer energiebesparende isolatiemaatregelen. De SPUK-subsidie kan tevens worden besteed aan het inschakelen van een derde met benodigde expertise die kan adviseren over de mogelijke energiebesparende isolatiemaatregelen.
- 1.3 Tegen die achtergrond heeft de gemeente Zuidplas in september 2024 de Europese aanbestedingsprocedure 'Uitvoering van het Nationaal Isolatie Programma 2025-2027' uitgeschreven. Doel van de aanbesteding is de selectie van een opdrachtnemer die het isolatieprogramma namens de gemeente uitvoert (hierna: Opdrachtnemer). Met de winnaar van de aanbesteding wordt een raamovereenkomst gesloten die samengevat de volgende werkzaamheden zal uitvoeren:
 - Bezoeken van woningen die in aanmerking komen voor isolatieprogramma, het uitvoeren van woningopnames en het opstellen van individueel advies voor het treffen van isolatiemaatregelen, dat moet resulteren in een offerte voor gebouw-eigenaren voor de uitvoering van isolatiemaatregelen;
 - Begeleiden van de uitvoering van de gekozen isolatiemaatregel: verzamelen van deelnemende lokale/regionale aannemers en isolatiepartijen en uitonderhandelen van scherpe tarieven voor het uitvoeren van isolatiemaatregelen.
 - Aansturen van deelnemende lokale/regionale aannemers en isolatiepartijen voor het uitvoeren van isolatiemaatregelen.
 - Verlenen, beheren en verrekenen van isolatiesubsidie t.b.v. woningeigenaren namens de gemeente.
 - Begeleiden van aanvragen van de Investeringsubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE) en informeren over lening Warmtefonds.

- Voorbereiden van documentatie t.b.v. verantwoording van de gemeente aan de Rijksoverheid over bestede subsidiemiddelen (SiSa-verantwoording) en verzorgen van tussentijdse rapportages.
- Optreden als centraal contactpersoon van bewoners richting uitvoerende partijen.

- 1.4 Belangrijk onderdeel van de opdracht is dat de Opdrachtnemer uitvoerende isolatiepartijen (hierna: aannemer(s)) moet 'verzamelen' door een uitvraag te verzorgen en een collectieve inkoopactie op te zetten.
- 1.5 Marktpartijen hebben bij Nota van Inlichtingen meerdere vragen gesteld over het verdienmodel van Opdrachtnemer. Daarbij wezen zij erop dat opdrachtnemers van sommige aannemers 'vergoedingen/fees/commissies' ontvangen. Deze vergoedingen (aan de achterkant) zouden het *level playingfield* in de aanbesteding aantasten.
- 1.6 Marktpartijen hebben daarbij verwezen onder meer naar het programma Nieuwsuur dat in september 2023 aandacht heeft besteed aan de firma Klimaatroute die ook zou optreden als intermediair voor gemeenten. Klimaatroute valt onder het concern Essent. Klimaatroute zou de voorkeur geven aan installatiebedrijven die ook onderdeel zijn van het Essentconcern voor het uitvoeren van isolatieopdrachten. Daarnaast zou Klimaatroute van bepaalde installatiebedrijven een vergoeding ontvangen. In een verklaring geeft Essent bij Nieuwsuur aan dat deze vergoeding kostendekkend zou zijn voor het opzetten en onderhouden van een landelijk partnernetwerk.
- 1.7 Naar u aangaf, is de vraag gerezen of de aanbestedingsprocedure in de huidige opzet houdbaar is of dat deze moet worden ingetrokken en een nieuwe opdracht in de markt moet worden gezet. U vroeg ons te adviseren of de aanbesteding inderdaad moet worden ingetrokken en zo ja, welke verbeteringen zouden kunnen worden doorgevoerd in een nieuwe overheidsopdracht. Daarbij verzocht u ons ook aandacht te hebben voor (eventuele) risico's.

2 Opzet aanbesteding

- 2.1 Opdrachtnemer dient spoedig na de start van de samenwerking een collectieve inkoopactie te organiseren met aannemers die de isolatiemaatregelen aan huizen zullen uitvoeren.¹ De ondernemers die meedoen aan de actie zijn bij voorkeur lokaal gevestigd. Er is mogelijkheid om ondernemers toe te voegen die willen meedoen aan de collectieve inkoopactie, zo lang zij voldoen aan de voorwaarden voor het leveren van degelijk werk.
- 2.2 In de aanbestedingsstukken wordt niet concreet gemaakt hoe die collectieve inkoopactie er precies uit moet komen te zien en hoe deze moet worden opgezet. U gaf aan dat opdrachtnemers in de praktijk vaak een soort veiling opzetten, waarbij (lokale) aannemers worden geselecteerd op basis van kwaliteit, prijs en capaciteit.

¹ Zie vraag antwoord 21 Nota van Inlichtingen 1.

- 2.3 In de Aanbestedingsleidraad is (op p. 10 'Uitvoering bij externe partij') opgenomen dat het aan de Opdrachtnemer is om de uitvoerende partijen (aannemers) te selecteren en deze te contacteren. Naar wij begrepen, wordt de aannemingsovereenkomst (echter) gesloten tussen de aannemer en de bewoner en wordt de Opdrachtnemer daarbij geen partij². Ook gaf u aan dat Opdrachtnemer de bewoner per maatregel veelal één offerte van een aannemer voorlegt. De keuze is aan de betrokken bewoner of met de offerte wordt ingestemd. De bewoner kan er ook voor kiezen om de isolatiemaatregel door een zelf uitgekozen aannemer te laten uitvoeren.
- 2.4 Verder is in het Programma van Eisen opgenomen dat de aangeboden prijzen van aannemers in de collectieve inkoopactie lager moeten zijn dan wanneer een individuele woningeigenaar een offerte zou opvragen; er moet sprake zijn van een economisch voordeel voor inwoners om deel te nemen aan de collectieve actie (PvE eis 3).
- 2.5 Wij begrepen van u dat de subsidie die per bewoner beschikbaar is voor de isolatiemaatregelen in de regel niet geheel kostendekkend zal zijn. Bewoners die in aanmerking komen, ontvangen een aanzienlijk gedeelte van de aanneemsom uit de subsidiegelden die de gemeente verstrekt. Het gedeelte wat het subsidiebedrag te boven gaat, is voor rekening van de bewoner. Alleen bij een klein aantal woningen (ca. 40 woningen in de armoededoelgroep) betaalt de gemeente het surplus zelf bij.
- 2.6 Ten aanzien van het advies en de uitvoering van de isolerende maatregel is de eis gesteld dat Opdrachtnemer onafhankelijk advies geeft aan bewoners, zonder dat dit is beïnvloed door (commerciële) bedrijfsbelangen

"De Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor onafhankelijk advies aan bewoners, tenzij de bewoner aangeeft dit niet te willen of al een advies heeft ontvangen dat aan de eisen uit dit Programma van Eisen voldoet. 'Onafhankelijk' betekent dat in het advies(gesprek) de energetische prestatie en effecten per verduurzamingsmaatregel (kosten, comfort, etc.) voor de bewoner objectief uiteengezet worden, zodat de bewoner een afgewogen keuze kan maken voor een of meerdere maatregelen op basis van wat redelijkerwijs en technisch haalbaar is, zonder dat dit beïnvloed wordt door (commerciële) bedrijfsbelangen."³

Gunningscriteria

- 2.7 Het gunningcriterium in de aanbesteding is op basis van de beste prijs-kwaliteitverhouding. Inschrijvers moeten bij gunningscriterium G1 (Projectmanagement) een Plan van Aanpak opstellen. Daarin moet een inschrijver onder meer ingaan op:

"Hoe de Inschrijver lokale marktpartijen bereikt en betreft bij de (collectieve) inkoopactie(s) aangeboden aan de inwoners van Zuidplas? Onder lokaal verstaan wij in de eerste instantie bedrijven gevestigd in Gemeente Zuidplas of wanneer niet beschikbaar de regio Midden-Holland.

² De in de scope beschreven werkzaamheid '[bezoeken en] uitvoeren van woningen' werkt dus wat verwarrend; deze zinsnede zou zo begrepen kunnen worden dat Opdrachtnemer ook de isolatiemaatregelen moet uitvoeren (zelf of als hoofdaannemer met onderaannemers).

³ Programma van Eisen, p. 3

De mate waarin Inschrijver bijdraagt aan keuzevrijheid voor deelnemende huishoudens met betrekking tot het kiezen van een isolatiebedrijf binnen de inkoopactie.
Hoe de uitvoering van de gekozen isolatiemaatregel wordt begeleid? Hoe worden er scherpe tarieven voor het uitvoeren van isolatiemaatregelen uit onderhandeld en de marktconformiteit aangetoond.”

en

“Transparantie: Inschrijver laat zijn/haar verdienmodel zien en legt duidelijk aan Opdrachtgever uit waar de winst uit wordt behaald met deze opdracht en wat voor dienstverlening hier tegenover staat.”

Zie: par. 4.2 Gunningcriterium G1 Projectmanagement (40%).

- 2.8 Naast de aangeboden kwaliteit, telt de inschrijfprijs voor 25% mee. Inschrijver dient een prijs op te geven voor de uitvoering van de lokale aanpak isolatie Zuidplas op basis van hetgeen Inschrijver heeft opgenomen in zijn Plan van Aanpak. Hierin zijn alle kosten meegenomen van de opstartfase, uitvoering, monitoring tot en met afhandeling van het traject. In het Prijzenblad moet per activiteit een totaal ‘all-in tarief’ worden opgegeven. In het Prijzenblad wordt uitgegaan van fictieve aantallen. De opgegeven prijzen per eenheid zijn evenwel bindend en zullen worden overgenomen in de Raamovereenkomst.

Eis transparant maken verdienmodel Opdrachtnemer

- 2.9 In het Programma van Eisen is onder punt 7 (‘Transparantie’) opgenomen:

“Opdrachtnemer geeft transparant uitleg waar het verdienmodel in de aanpak zit. Er wordt getoetst op het transparant delen van het verdienmodel met de Opdrachtgever, niet op de wijze waarop het verdienmodel gebaseerd is. Ook geeft Opdrachtgever transparantie in hoe/welke ondernemers geselecteerd worden om deel te nemen aan de collectieve inkoopactie.”

- 2.10 In de Aanbestedingsleidraad is verder opgenomen dat aannemers de prijzen van de collectieve inkoopactie niet mogen verhogen om daarna korting te geven.

“Verder is van belang om te melden dat de Aanbieders geen bijdrage mogen vragen van inwoners om te kunnen deelnemen (geen ‘instapbedrag’) en de aanbieders mogen niet de prijzen van de collectieve inkoopactie verhogen om vervolgens ‘korting’ te geven.”⁴

3 Vragen vanuit de markt

- 3.1 Bij Nota van Inlichtingen is de vraag gesteld of de gemeente inschrijvers de ruimte geeft om provisie te vragen aan de uitvoerders van de maatregelen. Daarbij gaf de gegadigde aan dat het toestaan van provisie leidt tot minder/geen transparantie, tenzij de aanbestedende dienst deze provisie opneemt in het prijsformulier (en dus meeweegt in het prijscriterium). De gemeente gaf daarop aan te hechten aan transparantie en zegde toe de transparantieverplichting in het Programma van Eisen

⁴ Par. 4.4 Gunningcriterium G3 Prijs (25%)

op te nemen (zie randnummer 2.9 van dit advies). Naar de gemeente verduidelijkte, ziet deze verplichting op de samenwerking na de gunning, en geldt de verplichting nog niet tijdens de aanbesteding omdat het geen onderdeel zou uitmaken van de beoordeling (nr. 29 Nota van Inlichtingen)⁵.

- 3.2 Ook is de vraag gesteld of commissies/vergoedingen (tussen aannemers de te selecteren Opdrachtnemer) niet waren toegestaan, gelet op de verplichting bewoners van onafhankelijk advies te voorzien dat niet is beïnvloed door (commerciële) bedrijfsbelangen. De gemeente gaf aan niet per definitie een conflict te zien tussen onafhankelijkheid en een vergoeding vanuit aannemers, zolang de maatregelen in het advies uitgaan van wat het beste past bij de woning en situatie van de bewoner en niet het resultaat is van maatregelen waaraan de Opdrachtnemer de meeste omzet behaalt. De gemeente wees erop dat partijen zich in de markt op verschillende manieren organiseren (vraag/antwoord 33 Nota van Inlichtingen).
- 3.3 Een gegadigde wees erop dat sommige opdrachtnemers de uitvoering beleggen bij aannemers van hetzelfde moederconcern. Hiermee zou de onafhankelijkheid van het advies in het geding komen. Daarnaast zou dit het level playing field aantasten omdat de inkomsten over de uitvoering bij hetzelfde concern terecht komen, zodat de intermediair een lagere prijs kan indienen. Gegadigde heeft verzocht of de gemeente Opdrachtnemer en isolatiepartijen die tot hetzelfde moederbedrijf/concern behoren, uitsluit dan wel aan opdrachtnemers een te onderschrijven "verklaring inzake onafhankelijkheid" gaat voorleggen. De gemeente erkende daarop dat er risico's bestaan en gaf aan te toetsen op onafhankelijkheid en markconformiteit. Een uitsluiting of verklaring zou de gemeente niet hanteren (Vraag/antwoord 59 Nota van Inlichtingen).
- 3.4 Verder is erop gewezen dat veel inschrijvers voor de collectieve inkoop een 'hybride prijsmodel' hanteren waarbij aannemers aan Opdrachtnemer een vergoeding betalen over de (al dan niet verplicht) uit handen genomen werkzaamheden ('ontzorging'). Deze door Opdrachtnemer voor de aannemer te verrichten diensten zouden leiden tot prijsstijgingen in de aanneemsom die voor bewoners wordt gerekend. De betrokken gegadigde stelde voor dat de vergoedingen die de Opdrachtnemer ontvangt vanuit de aannemers ook worden opgenomen in het prijzenblad. Alleen op die wijze zou een gelijke beoordeling op prijs kunnen plaatsvinden. Ook is verzocht de vergoedingen tussen inschrijvers en isolatiepartijen te maximaliseren om te voorkomen dat inschrijvers verdienen aan de vergoedingen.

- Zie bijvoorbeeld vraag 55 Nota van Inlichtingen:
"U geeft aan: 'Verder is van belang (...) de aanbieders mogen niet de prijzen van de collectieve inkoopactie verhogen om vervolgens 'korting' te geven.' In uw programma van eisen heeft u echter geen eis opgenomen waarmee u zeker bent dat dit niet

⁵ Nb: wij vragen ons af of dit antwoord juist is: "Transparantie" keert expliciet terug als te behandelen (en dus te beoordelen resp. te scoren) onderwerp in het PvA onder het subcriterium "Financieel". Wellicht moet dit antwoord gecorrigeerd worden in de NvI 2.

gebeurd. Sommige inschrijvers beweren namelijk met hun business model tot wel 30% van de werkzaamheden uit handen van aanbieders van isolatiemateriaal te nemen. Dit werk betreft dan een volledig CRM-systeem aanleveren, werkvoorbereiding uit handen nemen, werkomschrijvingen maken, de planning verzorgen, subsidiebedragen aanpassen, klantenservice, garantiefonds aanbieden, het uitvoeren van adviesgesprekken en woningschouwen en technische ondersteuning te bieden. vragen. Uit onderzoek van Nieuwsuur (datum: 12 september 2023) blijkt dat - zelfs met de meest vergaande mate van ontzorging - de aanbieder bij commissies/vergoedingen/fees hoger dan 15% over de offertewaarde genoodzaakt is om de prijzen voor inwoners te verhogen. Het niet maximaliseren van de commissies/vergoedingen/fees heeft dus prijsopdrijvende gevolgen voor uw bewoners. Bent u bereid om prijsopdrijvende effecten tegen te gaan door commissies/vergoedingen/fees te maximaliseren op 15%? Zo niet, waarom niet?"

- 3.5 De gemeente gaf daarop onder meer aan dat uit de marktconsultatie is gebleken dat marktpartijen verschillende ontzorgingsmodellen voor uitvoerders hanteren waar weer andere vergoedingen tegenover staan. Daarom is ervoor gekozen om niet een bepaald maximumtarief te hanteren. Marktconformiteit is de eis, zo luidt het antwoord van de gemeente. Inschrijvingen worden volgens de gemeente getoetst op kwaliteit, onafhankelijkheid en marktconformiteit (zie nrs. 55, 56, 59 en 60 Nota van Inlichtingen). Hoe die toets wordt uitgevoerd, is niet gepreciseerd.
- 3.6 Ook in de tweede (nog niet beantwoorde) vragenronde is wederom herhaaldelijk verzocht om vergoedingen 'per maatregel' op te nemen in het prijzenblad, zodat de verdiensten van iedere partij eerlijk worden meegewogen. Daarbij is toegelicht dat de 'ontzorgingsmodellen' van verschillende opdrachtnemers tot een oneerlijk speelveld leiden in de aanbesteding. Opdrachtnemers zouden aannemers min of meer verplichten bepaalde werkzaamheden tegen betaling uit handen te geven, bijvoorbeeld tegen 30% van de aanneemsom. Deze door Opdrachtnemer uit handen genomen werkzaamheden zouden in de praktijk niet neerkomen op 'ontzorging' die 30% vergoeding rechtvaardigt. Als gevolg daarvan zouden aannemers worden gedwongen aanneemsommen (richting bewoners) te verhogen (nrs. 84 en 85 tweede vragenronde).

4 Doelmatigheid aanbesteding?

- 4.1 Uit ons overleg van 5 november 2024 begrepen wij dat het in dit marktsegment niet ongebruikelijk is dat Opdrachtnemers in hun rol als intermediairs vergoedingen bedingen van aannemers voor hun 'ontzorging'. Zo zouden aannemers bijvoorbeeld niet zelf offertetrajecten (inmetingen, eerste klantcontacten, etc.) behoeven te doorlopen, maar ontvangen zij – na akkoord van de bewoner – direct een min of meer afgebakende opdracht. Hierbij zou het ook gaan om werkvoorbereiding en planning.

- 4.2 Opdrachtnemers vragen daar een vergoeding voor van aannemers. Uit de hiervoor aangehaalde vragen van gegadigden en de Nieuwsuur-uitzending⁶ volgt dat die vergoedingen vaak neerkomen op een percentage van de aanneemsom.
- 4.3 Het niet verbieden of strikter reguleren van dit aanvullende verdienmodel doet de voorvraag rijzen of deze rolvermenging (onafhankelijk adviseur over isolatiemaatregelen, maar deels ook de uitvoerder daarvan) niet al haaks of in elk geval op gespannen voet staat met de eis van onafhankelijk advies dat niet beïnvloed mag worden door commerciële bedrijfsbelangen van de Opdrachtnemer (nr. 5 Programma van Eisen).⁷
- 4.4 Naar onze inschatting zijn er minst genomen serieuze kanttekeningen te plaatsen bij de suggestie dat de percentages die door intermediairs worden bedongen bij aannemers steeds een reële (marktconforme) tegenprestatie zouden vormen voor zogenaamd 'uit handen genomen' werk. De opdrachtoomschrijving vanuit de gemeente is in de eerste plaats al vrij ruim geformuleerd: niet alleen bewonersbezoek en het opstellen van een advies, maar ook het begeleiden van de uitvoering van de maatregelen en het aansturen van de aannemer liggen al in de gemeentelijke opdracht besloten. Bovendien heeft een van de gegadigden er blijkens de Nota van Inlichtingen op gewezen dat er soms zodanig hoge percentages worden bedongen die in geen reële verhouding kunnen staan tot de daadwerkelijk 'ontzorging' van aannemers (zie het citaat hiervoor onder 3.4).
- 4.5 Er bestaat dus een risico dat aannemers de aan Opdrachtnemer te betalen vergoedingen (deels) 'opplussen' op de offertes voor de bewoners, zonder dat dit gerechtvaardigd wordt door reële – de aannemer ontzorgende – marktconform geprijsde aanvullende werkzaamheden zijn die niet al in de opdracht van de gemeente besloten liggen. Deze vergoedingen worden immers achteraf (een-op-een) buiten concurrentie om bedongen door de Opdrachtnemer vanuit een sterke onderhandelingspositie richting aannemers. De Opdrachtnemer vertegenwoordigt immers een potentieel groot aantal opdrachten. Per saldo kan dit flankerende verdienmodel 'aan de achterkant' dus leiden tot dubbele of te hoge vergoedingen die de doelmatige besteding van de subsidiegelden onder druk zetten.
- 4.6 Voor zover er toch daadwerkelijk ontzorgende werkzaamheden zouden worden verricht die niet al in de opdracht van de gemeente besloten liggen, zou overwogen kunnen worden ook die werkzaamheden zoveel mogelijk expliciet te benoemen in de scope van de gemeentelijke opdracht. Aldus worden ook deze werkzaamheden onder volledige concurrentie (transparant) in de aanbesteding afgeprijsd, in plaats van

⁶ <https://nos.nl/nieuwsuur/collectie/13953/artikel/2490246-onafhankelijk-adviesbureau-van-essent-had-toch-commercieel-belang-bij-verkoop-duurzame-maatregelen>. Zie ook: <https://nos.nl/nieuwsuur/collectie/13953/artikel/2490246-onafhankelijk-adviesbureau-van-essent-had-toch-commercieel-belang-bij-verkoop-duurzame-maatregelen>.

⁷ Hierin zou al een haakje gevonden kunnen worden voor een algeheel verbod op provisies, kick-backs of enige andere (betaalde) betrokkenheid in de uitvoering buiten de opdracht van de gemeente.

achteraf vanuit een dominante onderhandelingspositie van Opdrachtnemer richting aannemers. De huidige voorwaarden dat de offertes van aannemers marktconform moeten zijn en dat bewoners goedkoper uit moeten zijn dan wanneer zij zelf een aannemer regelen, lijken ons zonder nadere uitwerking en borging vooralsnog te algemeen om de hiervoor geschetste risico's afdoende weg te nemen. Wij komen daar hierna nog op terug.

- 4.7 Daarnaast is ook het gegeven dat Opdrachtnemer belast wordt met het verlenen, beheren en verrekenen van de subsidie een aandachtspunt. Hierdoor krijgt de Opdrachtnemer in feite drie rollen te vervullen (namelijk onafhankelijk adviseur, gedeeltelijk uitvoerder/ontzorgers en subsidieverlener). Deze rollen respectievelijk belangen dienen uit doelmatigheidsoogpunt bij voorkeur toch zoveel mogelijk te worden gescheiden.

Het laat zich immers lastig denken dat Opdrachtnemer een door hemzelf geadviseerde isolatiemaatregel en een daarop gebaseerde (deels door hemzelf opgestelde en/of uitgevoerde) offerte in het kader van de subsidietoekenning voldoende kritisch zal bezien.

- 4.8 De hiervoor genoemde kanttekeningen en risico's zien met name op de doelmatige besteding van subsidiegelden. In het verlengde daarvan zullen wij hierna ingaan op de vraag of met de huidige opzet van de aanbesteding (waarbij de door Opdrachtnemer bij aannemers te bedingen vergoedingen niet meewegen) het 'level playing field' zodanig verstoord raakt dat de aanbesteding niet tot een rechtmatige gunning kan leiden. Daarbij speelt ook een rol de vraag of met de huidige opzet van de aanbesteding daadwerkelijk de economisch meest voordelige aanbesteding wordt geselecteerd.

5 Rechtmatigheid aanbesteding?

- 5.1 Hoewel aanbestedingsrechtmatigheid en doelmatigheid twee in uitgangspunt te onderscheiden begrippen zijn, lijken deze toch een zekere koppeling te krijgen door de op een aanbestedende dienst rustende wettelijke verplichting om zorg te dragen voor het leveren van "zo veel mogelijk maatschappelijke waarde voor de publieke middelen" bij het gunnen van een overheidsopdracht (artikel 1.4 Aanbestedingswet). Hoewel er weinig duidelijkheid bestaat over de precieze reikwijdte van deze betrekkelijk vaag geformuleerde zorgplicht, valt niet uit te sluiten dat deze ook betrokken wordt op de gehele subsidiepot die beschikbaar wordt gesteld via de

Opdrachtnemer (en dus niet beperkt is tot alleen de ook uit die subsidie gefinancierde vergoeding die de gemeente als tegenprestatie aan de Opdrachtnemer betaalt)⁸.

- 5.2 Het is evenwel geen gegeven dat eventuele alternatieve of flankerende verdienmodellen van opdrachtnemers het gelijke speelveld zodanig tenietdoen of verstoren dat de aanbestedende dienst hiertegen zou moeten optreden. Iedere inschrijver heeft immers in beginsel gelijke kansen of mogelijkheden – mits contractueel toegestaan – om ook op andere manieren omzet te behalen door of in verband met de uitvoering van de opdracht. De verplichting voor een aanbestedende dienst om iedere inschrijver een gelijke kans te bieden op de verwerving van een overheidsopdracht, strekt in beginsel niet zover dat hij eventuele andere voordelen die door of in verband met de overheidsopdracht behaald zouden kunnen worden (dan de directe tegenprestatie vanuit de aanbestedende dienst) steeds zou moeten verbieden of reguleren.
- 5.3 Van een *onrechtmatig* ongelijk speelveld in de aanbesteding lijkt ons dan ook niet direct sprake. In de huidige opzet van de aanbesteding staat het iedere gegadigde vrij om een eigen verdienmodel in te richten, mits dit model voldoet aan de gestelde randvoorwaarden dat dit in de inschrijving transparant is gemaakt en de onafhankelijkheid van Opdrachtnemer in zijn adviesrol en de marktconformiteit van de aan de bewoners voor te leggen offertes niet aantast. Door deze randvoorwaarden zou ook kritiek dat in de aanbesteding in werkelijkheid niet de economisch meest voordelige inschrijving wordt geselecteerd in potentie ondervangen kunnen worden.
- 5.4 Evenwel zijn de hiervoor genoemde randvoorwaarden in de huidige opzet en formuleringen naar ons oordeel nog onvoldoende concreet uitgewerkt en verankerd in de aanbestedingsstukken. Hier zou nog de nodige aanvulling en aanscherping kunnen plaatsvinden. Indien die hierna genoemde aanbevelingen alsnog worden doorgevoerd, zouden de door ons gesignaleerde (doelmatigheids- en) rechtmatigheidsrisico's in deze lopende aanbesteding wellicht tot een aanvaardbaar niveau kunnen worden teruggebracht.

6 Conclusies en aanbevelingen

- 6.1 Wij concluderen dat de lopende aanbesteding in de huidige opzet diverse risico's meebrengt die vooral zien op de doelmatigheid van de subsidiebesteding. Deze risico's houden direct verband met een onvoldoende scheiding van rollen en belangen. Dat de aanbesteding vanwege een onvoldoende level playing field ook onrechtmatig zou zijn, lijkt ons niet direct het geval, mits de nu geformuleerde voorwaarden rondom onafhankelijk advies, transparantie en marktconformiteit nader worden uitgewerkt en geborgd.

⁸ Zie nader over de reikwijdte van de zorgplicht uit art. 1.4 Aanbestedingswet: prof. C.E.C. Jansen, Over het vermeende dilemma tussen de doelmatigheid en de rechtmatigheid van de overheidsinkoop, Tijdschrift Aanbesteding en staatsteun, nr. 4, augustus 2018.

- 6.2 In de huidige opzet functioneert de Opdrachtnemer enerzijds als onafhankelijk adviseur omtrent te treffen isolatiemaatregelen, maar heeft hij tegelijkertijd de mogelijkheid om een deel van de uitvoeringsrol op zich te nemen en daarbij vergoedingen of provisies van de aannemers te bedingen voor het 'ontzorgen' van hen. Daarnaast wordt Opdrachtnemer belast met het "verlenen, beheren en verrekenen" van de isolatiesubsidie ten behoeve van de woningeigenaren namens de gemeente.⁹
- 6.3 Bij voorkeur zouden deze rollen respectievelijk belangen worden gescheiden, waarbij de Opdrachtnemer uitsluitend wordt belast met advies- en regiewerkzaamheden (aansturing en toezicht op de uitvoering) zonder zelf enig commercieel belang in de uitvoering te mogen hebben. Een algeheel verbod op provisies, kick-backs (of welke andere vergoeding dan ook buiten de opdrachtsom vanuit de gemeente om) ligt dan voor de hand. Het reguleren in de vorm van het *maximeren* van provisies (zoals gesuggereerd door een marktpartij) lijkt ons minder logisch, nu dit het commercieel belang van Opdrachtnemer in de uitvoering niet wegneemt, maar slechts verkleint en bovendien praktisch lastig lijkt te handhaven.
- 6.4 Voor zover er toch daadwerkelijke meerwaarde (efficiency-voordelen) zou zijn te behalen door de Opdrachtnemer bepaalde werkzaamheden voor de aannemers te laten uitvoeren, zouden die werkzaamheden bij voorkeur alsnog expliciet onder de scope van de opdracht kunnen worden gebracht, zodat ook deze transparant en onder volledige concurrentie in de aanbesteding worden afgeprijsd. Dit verdient uiteraard de voorkeur boven het huidige model waarbij de Opdrachtnemer vanuit een sterke onderhandelingspositie buiten concurrentie om (een-op-een) vergoedingen kan bedingen bij de uitvoerende partijen voor de gestelde 'ontzorging'.
- 6.5 Ook de subsidieverlening zou bij voorkeur op afstand moeten worden gezet, althans minst genomen aan controles moeten worden onderworpen vanuit de gemeente. Dat lijkt nu niet ingeregeld.
- 6.6 Wij beseffen overigens dat voormelde aanpassingen in de lopende aanbesteding (mogelijk fors) zullen ingrijpen op kennelijk gegroeide marktpraktijken. Een plotseling algeheel verbod op provisies e.d. doorvoeren zou invloed kunnen hebben op de kring van belangstellenden en mogelijk ook leiden tot een aanbestedingsrechtelijk verboden "wezenlijke" wijziging van de opdracht. In geval van een wezenlijke wijziging is juridisch sprake van een nieuwe overheidsopdracht, die opnieuw moet worden aangekondigd. De huidige aanbesteding zou dan moeten worden ingetrokken.
- 6.7 Een alternatief en minder ingrijpend scenario (zonder algeheel verbod op het bedingen van aannemersvergoedingen) zou kunnen zijn dat de nu reeds in de aanbesteding

⁹ Het onvoldoende scheiden van al deze rollen zou mogelijk ook consequenties kunnen hebben voor (de hoogte van) de uiteindelijk subsidievestiging richting gemeente. Dit hebben wij niet onderzocht.

gehanteerde randvoorwaarden rondom onafhankelijkheid, marktconformiteit en transparant gemaakte verdienmodellen nader worden uitgewerkt en geborgd in de aanbestedingsstukken (Programma van Eisen, Plan van Aanpak op de onderdelen "Vraag en aanbod" en "Financieel", concept Raamovereenkomst). Ook hier zou dan nog wel nader moeten worden getoetst of al deze uitwerkingen (in samenhang gezien) al dan niet kwalificeren als wezenlijk, met het hiervoor aan het slot van 6.6 genoemde gevolg (heraanbesteding).

- 6.8 Het gaat het bestek van dit advies te buiten om het voorgaande nader uit te werken, daarover adviseren wij desgewenst graag nader. De vraag ligt nu dus allereerst voor of de gemeente kiest voor het meer ingrijpende scenario met een strikte rollenscheiding en waarbij de aanbesteding wellicht moet worden afgebroken, dan wel dat in de lopende aanbesteding aanscherpingen worden gedaan die in elk geval de hiervoor besproken doelmatigheidsrisico's verkleinen.

Van: "[REDACTED]"
Verzonden: maandag 20 januari 2025 15:23
Aan: "[REDACTED]" <[REDACTED]@zuidplas.nl>
Onderwerp: FW: Adviesvraag: intrekken aanbesteding Uitvoering Nationaal Isolatie Programma (NIP) 2025-2027 [PRDF-11023136]
Bijlage(n): advies PR met opmerkingen SK en reactie PR (002).docx

Hallo [REDACTED],

Hierbij de feedback van PR. Ik moet het ook nog doornemen, maar ik dacht ik stuur het vast door.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Werkzaam op maandag, dinsdag en woensdag

T 0180-[REDACTED]
E [REDACTED]@zuidplas.nl | www.zuidplas.nl

Gemeentehuis Raadhuisplein 1, 2914 KM Nieuwerkerk aan den IJssel
Postadres Postbus 100, 2910 AC Nieuwerkerk a/d IJssel

Van: [REDACTED] | Pels Rijcken <[REDACTED]@pelsrijcken.nl>
Verzonden: maandag 20 januari 2025 10:42
Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@zuidplas.nl>
CC: [REDACTED] | Pels Rijcken <[REDACTED]@pelsrijcken.nl>
Onderwerp: RE: Adviesvraag: intrekken aanbesteding Uitvoering Nationaal Isolatie Programma (NIP) 2025-2027 [PRDF-11023136]

Beste [REDACTED],

Dank nog voor je bericht.

In de bijlage hebben wij een korte reactie gedicht op de opmerkingen van [REDACTED]. Daarbij roepen we nog wel in herinnering dat de door ons onder randnummer 6.7 van het advies voorgestelde bepalingen uitgaan van een in onze ogen minder ideaal scenario waarin er geen algeheel verbod op deze vergoedingen wordt ingesteld. Dit dan vooral omdat de marktpraktijk daar (nog) niet aan toe zou zijn. Als de gemeente toch de voorkeur geeft aan het blijven toestaan van een vergoedingensystematiek dan zullen die vergoedingen dus zoveel mogelijk moeten worden genormeerd. Om het stelsel zo robuust mogelijk te maken raden wij dus aan alle voorgestelde bepalingen over te nemen. De keuze daarin is uiteindelijk aan de gemeente.

Wat betreft de vraag over de wezenlijke wijziging het volgende. De extra bepalingen die wij voorstellen in het Programma van Eisen zijn voornamelijk uitwerkingen van (i) bepalingen in de aanbestedingsstukken dat de Opdrachtnemer onafhankelijk advies moet geven aan bewoners en (ii) antwoorden in de Nota's van Inlichtingen dat wordt getoetst op marktconformiteit. De diensten die Opdrachtnemer zou moeten uitvoeren lijken materieel gelijk te blijven. De voorgestelde eisen aan de ontzorgingsvergoedingen raken immers niet direct aan de dienstverlening die Opdrachtnemer voor de gemeente verricht.

Daarbij merken wij wel op dat de eis van onafhankelijkheid zoals opgenomen onder 'Advies en uitvoering van de isolerende maatregelen' van het PvE door de gemeente gedurende de aanbesteding is toegevoegd. Datzelfde geldt voor de antwoorden in de NvI. Vanuit dat perspectief bestaat er toch enig risico dat de opdracht in combinatie met de nu voorgestelde aanscherpingen toch als wezenlijk gewijzigd wordt gezien ten opzichte van de oorspronkelijk gepubliceerde variant.

Niet overgaan tot een herpublicatie van een wezenlijk gewijzigde opdracht stelt de opdracht bloot aan een vernietigingsvordering van gegadigden. Het valt niet uit te sluiten dat er intermediairs bij bestudering van de aanvankelijk gepubliceerde aanbestedingsstukken zijn afgehaakt bij gebreke aan voldoende regulering ten aanzien van de ontzorgingsvergoedingen. Wij geven om die reden toch in overweging om zekerheidshalve over te gaan tot

publicatie van een rectificatie in de zin van artikel 2.67 Aanbestedingswet. Naar wij eerder reeds opmerkten, lijkt het gelet op het tijdsverloop niet direct nadelig om tot een rectificatie over te gaan. Ook zonder een dergelijke rectificatie zal inschrijvers voldoende tijd moeten worden geboden om hun inschrijvingen op de gewijzigde aanbestedingsstukken aan te passen. Bij een rectificatie moet de minimumtermijn voor inschrijven wederom worden gehanteerd (bij een openbare procedure met rechtstreekse toegang tot de aanbestedingsstukken en de mogelijkheid tot elektronisch inschrijven: 40 dagen).

Groet,

 en

  | | Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. | Bezuidenhoutseweg 57 | Postbus 11756, 2502 AT Den Haag |

+31 70 515 3824 | +31 6 | @pelsrijcken.nl | www.pelsrijcken.nl | [Printen, echt nodig?](#)

PELS RIJCKEN

Notitie

voor Gemeente Zuidplas
van en
datum 4 december 2024
inzake Aanbesteding Uitvoering van het Nationaal Isolatie Programma 2025-2027
zaaknr 11023136

- 1.1 In lijn met het Nationale Isolatie Programma (NIP) wenst de gemeente Zuidplas isolatiemaatregelen uit te (laten) voeren die het energieverbruik van kwetsbare inwonersgroepen verlagen. De gemeente heeft daartoe van de Rijksoverheid een subsidie ontvangen: de 'Specifieke Uitkering (SPUK) Lokale Aanpak Isolatie' (hierna: SPUK-subsidie).
- 1.2 Op grond van de subsidievoorwaarden kan de gemeente de SPUK-subsidie aanwenden voor het (laten) uitvoeren of het subsidiëren van het (laten) uitvoeren van een of meer energiebesparende isolatiemaatregelen. De SPUK-subsidie kan tevens worden besteed aan het inschakelen van een derde met benodigde expertise die kan adviseren over de mogelijke energiebesparende isolatiemaatregelen.
- 1.3 Tegen die achtergrond heeft de gemeente Zuidplas in september 2024 de Europese aanbestedingsprocedure 'Uitvoering van het Nationaal Isolatie Programma 2025-2027' uitgeschreven. Doel van de aanbesteding is de selectie van een opdrachtnemer die het isolatieprogramma namens de gemeente uitvoert (hierna: Opdrachtnemer). Met de winnaar van de aanbesteding wordt een raamovereenkomst gesloten die samengevat de volgende werkzaamheden zal uitvoeren:
 - Bezoeken van woningen die in aanmerking komen voor isolatieprogramma, het uitvoeren van woningopnames en het opstellen van individueel advies voor het treffen van isolatiemaatregelen, dat moet resulteren in een offerte voor gebouw eigenaren voor de uitvoering van isolatiemaatregelen.
 - Begeleiden van de uitvoering van de gekozen isolatiemaatregel: verzamelen van deelnemende lokale/regionale aannemers en isolatiepartijen en uitonderhandelen van scherpe tarieven voor het uitvoeren van isolatiemaatregelen.
 - Aansturen van deelnemende lokale/regionale aannemers en isolatiepartijen voor het uitvoeren van isolatiemaatregelen.
 - Verlenen, beheren en verrekenen van isolatiesubsidie t.b.v. woning eigenaren namens de gemeente.¹

¹ Wij begrepen dat het toch niet de Opdrachtnemer is, maar de gemeente die bepaalt wie er subsidie krijgt en hoeveel. Daarvan uitgaande zal er van de door ons eerder gesignaleerde belangenvermenging op dit punt kennelijk toch geen sprake zijn. Dit zal bij nota van inlichtingen moeten worden verduidelijkt.

- Begeleiden van aanvragen van de Investeringsubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE) en informeren over lening Warmtefonds.
- Voorbereiden van documentatie t.b.v. verantwoording van de gemeente aan de Rijksoverheid over bestede subsidiemiddelen (SiSa-verantwoording) en verzorgen van tussentijdse rapportages.
- Optreden als centraal contactpersoon van bewoners richting uitvoerende partijen.

- 1.4 Belangrijk onderdeel van de opdracht is dat de Opdrachtnemer uitvoerende isolatiepartijen (hierna: aannemer(s)) moet 'verzamelen' door een uitvraag te verzorgen en een collectieve inkoopactie op te zetten.
- 1.5 Marktpartijen hebben bij Nota van Inlichtingen meerdere vragen gesteld over het verdienmodel van Opdrachtnemer. Daarbij wezen zij erop dat opdrachtnemers van sommige aannemers 'vergoedingen/fees/commissies' ontvangen (het hierna te bespreken 'ontzorgen' van de aannemers). Deze vergoedingen (aan de achterkant) zouden het *level playingfield* in de aanbesteding aantasten.
- 1.6 Marktpartijen hebben daarbij onder meer verwezen naar het programma Nieuwsuur dat in september 2023 aandacht heeft besteed aan de firma Klimaatroute die ook zou optreden als intermediair voor gemeenten. Klimaatroute valt onder het Essentconcern. Klimaatroute zou de voorkeur geven aan installatiebedrijven die ook onderdeel zijn van het Essentconcern voor het uitvoeren van isolatieopdrachten. Daarnaast zou Klimaatroute van bepaalde installatiebedrijven een vergoeding ontvangen. In een verklaring geeft Essent bij Nieuwsuur aan dat deze vergoeding kostendekkend zou zijn voor het opzetten en onderhouden van een landelijk partnernetwerk.
- 1.7 Naar u aangaf, is de vraag gerezen of de aanbestedingsprocedure in de huidige opzet houdbaar is of dat deze moet worden ingetrokken en een nieuwe opdracht in de markt moet worden gezet. U vroeg ons te adviseren of de aanbesteding inderdaad moet worden ingetrokken en zo ja, welke verbeteringen zouden kunnen worden doorgevoerd in een nieuwe overheidsopdracht. Daarbij verzocht u ons ook aandacht te hebben voor (eventuele) risico's.
- 1.8 Op 22 november 2024 hebben wij een eerste conceptadvies met u gedeeld. Dit advies hebben wij op 25 november 2024 met u besproken, waarna wij per e-mailbericht van 2 december 2024 onze bedenkingen bij het zogenaamde 'ontzorgingsmodel' nog eens nader uiteen hebben gezet. De daarmee samenhangende doelmatigheidsrisico's hebben wij daarin als volgt samengevat:

a. Er zijn signalen van marktpartijen dat er soms disproportionele vergoedingen worden gerekend voor de zogenaamde ontzorging, wij nemen aan dat aannemers zich dan genoodzaakt zullen zien in elk geval een deel van die 'overcharge' door te leggen aan de bewoners in de aanneemsommen, bovenop het (marktconforme) deel van de vergoeding waar wel reële werkzaamheden tegenover staan.

- b. Voor zover er wel sprake is van een marktconforme aannemersvergoeding, zal ook deze (doorgaans geheel) worden doorgelegd in de aanneemsom voor de bewoners, mogelijk ook nog met een opslag van de aannemer (zoals vrijwel iedere hoofdaannemer pleegt te doen bij inschakeling van onderaannemers).
- c. Een deel van de zogenaamde ontzorging zit al in de scope van de gemeenteopdracht (bewonersbezoek, begeleiden uitvoering etc.), dus daar wordt dan dubbel voor betaald, zowel door de gemeente als door de aannemer.
- d. Als er toch reële ontzorgende werkzaamheden zijn die nu nog niet (expliciet) in de scope van de gemeenteopdracht zitten, dan zouden deze daar alsnog onder kunnen worden gebracht. De vergoedingen aan de intermediair zullen dan inderdaad wat hoger worden dan nu het geval is, maar het lijkt ons niet realistisch dat je dan per saldo duurder uit zou zijn. Immers: het onder concurrentie in de aanbesteding moeten beprizen van die ontzorging zal tot lagere vergoedingen leiden dan achteraf zonder concurrentie een-op-een richting aannemers.

- 1.9 In onze bespreking van 3 december 2024 gaf u aan dat het advies definitief kan worden gemaakt. Daarbij hebben wij het punt over de vermeende rolvermenging van de Opdrachtnemer als subsidieverlener geschrapt (zie voetnoot 1 van dit advies) en enkele beheersmaatregelen genoemd waarmee de door ons geschetste doelmatigheidsrisico's van het ontzorgingsmodel kunnen worden beperkt (zie par. 6.7 van dit advies).

2 Opzet aanbesteding

- 2.1 Opdrachtnemer dient spoedig na de start van de samenwerking een collectieve inkoopactie te organiseren met aannemers die de isolatiemaatregelen aan huizen zullen uitvoeren.² De ondernemers die meedoen aan de actie zijn bij voorkeur lokaal gevestigd. Er is een mogelijkheid om ondernemers toe te voegen die willen meedoen aan de collectieve inkoopactie, zo lang zij voldoen aan de voorwaarden voor het leveren van degelijk werk.
- 2.2 In de aanbestedingsstukken wordt niet concreet gemaakt hoe die collectieve inkoopactie er precies uit moet komen te zien en hoe deze moet worden opgezet. U gaf aan dat opdrachtnemers in de praktijk vaak een soort veiling opzetten, waarbij (lokale) aannemers worden geselecteerd op basis van kwaliteit, prijs en capaciteit.
- 2.3 In de Aanbestedingsleidraad is (op p. 10 'Uitvoering bij externe partij') opgenomen dat het aan de Opdrachtnemer is om de uitvoerende partijen (aannemers) te selecteren en deze te contacteren. Naar wij begrepen, wordt de aannemingsovereenkomst (echter) gesloten tussen de aannemer en de bewoner en wordt de Opdrachtnemer daarbij geen partij³. Ook gaf u aan dat Opdrachtnemer de bewoner per maatregel veelal één offerte van een aannemer voorlegt. De keuze is aan de betrokken bewoner of met de offerte

² Zie vraag antwoord 21 Nota van Inlichtingen 1.

³ De in de scope beschreven werkzaamheid '[bezoeken en] uitvoeren van woningen' werkt dus wat verwarrend; deze zinsnede zou zo begrepen kunnen worden dat Opdrachtnemer ook de isolatiemaatregelen moet uitvoeren (zelf of als hoofdaannemer met onderaannemers).

wordt ingestemd. De bewoner kan er ook voor kiezen om de isolatiemaatregel door een zelf uitgekozen aannemer te laten uitvoeren.

- 2.4 Verder is in het Programma van Eisen opgenomen dat de aangeboden prijzen van aannemers in de collectieve inkoopactie lager moeten zijn dan wanneer een individuele woningeigenaar een offerte zou opvragen; er moet sprake zijn van een economisch voordeel voor inwoners om deel te nemen aan de collectieve actie (PvE eis 3).
- 2.5 Wij begrepen van u dat de subsidie die per bewoner beschikbaar is voor de isolatiemaatregelen in de regel niet geheel kostendekkend zal zijn. Bewoners die in aanmerking komen, ontvangen een aanzienlijk gedeelte van de aanneemsom uit de subsidiegelden die de gemeente verstrekt. Het gedeelte wat het subsidiebedrag te boven gaat, is voor rekening van de bewoner. Alleen bij een klein aantal woningen (ca. 40 woningen in de armoededoelgroep) betaalt de gemeente het surplus zelf bij.
- 2.6 Ten aanzien van het advies en de uitvoering van de isolerende maatregel is de eis gesteld dat Opdrachtnemer onafhankelijk advies geeft aan bewoners, zonder dat dit is beïnvloed door (commerciële) bedrijfsbelangen

"De Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor onafhankelijk advies aan bewoners, tenzij de bewoner aangeeft dit niet te willen of al een advies heeft ontvangen dat aan de eisen uit dit Programma van Eisen voldoet. 'Onafhankelijk' betekent dat in het advies(gesprek) de energetische prestatie en effecten per verduurzamingsmaatregel (kosten, comfort, etc.) voor de bewoner objectief uiteengezet worden, zodat de bewoner een afgewogen keuze kan maken voor een of meerdere maatregelen op basis van wat redelijkerwijs en technisch haalbaar is, zonder dat dit beïnvloed wordt door (commerciële) bedrijfsbelangen."⁴

Gunningscriteria

- 2.7 Het gunningcriterium in de aanbesteding is op basis van de beste prijs-kwaliteitverhouding. Inschrijvers moeten bij gunningscriterium G1 (Projectmanagement) een Plan van Aanpak opstellen. Daarin moet een inschrijver onder meer ingaan op:

"Hoe de Inschrijver lokale marktpartijen bereikt en betreft bij de (collectieve) inkoopactie(s) aangeboden aan de inwoners van Zuidplas? Onder lokaal verstaan wij in de eerste instantie bedrijven gevestigd in Gemeente Zuidplas of wanneer niet beschikbaar de regio Midden-Holland.
De mate waarin Inschrijver bijdraagt aan keuzevrijheid voor deelnemende huishoudens met betrekking tot het kiezen van een isolatiebedrijf binnen de inkoopactie.
Hoe de uitvoering van de gekozen isolatiemaatregel wordt begeleid? Hoe worden er scherpe tarieven voor het uitvoeren van isolatiemaatregelen uit onderhandeld en de marktconformiteit aangetoond."

en

⁴ Programma van Eisen, p. 3

"Transparantie: Inschrijver laat zijn/haar verdienmodel zien en legt duidelijk aan Opdrachtgever uit waar de winst uit wordt behaald met deze opdracht en wat voor dienstverlening hier tegenover staat."

Zie: par. 4.2 Gunningcriterium G1 Projectmanagement (40%).

- 2.8 Naast de aangeboden kwaliteit, telt de inschrijfprijs voor 25% mee. Inschrijver dient een prijs op te geven voor de uitvoering van de lokale aanpak isolatie Zuidplas op basis van hetgeen Inschrijver heeft opgenomen in zijn Plan van Aanpak. Hierin zijn alle kosten meegenomen van de opstartfase, uitvoering, monitoring tot en met afhandeling van het traject. In het Prijzenblad moet per activiteit een totaal 'all-in tarief' worden opgegeven. In het Prijzenblad wordt uitgegaan van fictieve aantallen. De opgegeven prijzen per eenheid zijn evenwel bindend en zullen worden overgenomen in de Raamovereenkomst.

Eis transparant maken verdienmodel Opdrachtnemer

- 2.9 In het Programma van Eisen is onder punt 7 ('Transparantie') opgenomen:

"Opdrachtnemer geeft transparant uitleg waar het verdienmodel in de aanpak zit. Er wordt getoetst op het transparant delen van het verdienmodel met de Opdrachtgever, niet op de wijze waarop het verdienmodel gebaseerd is. Ook geeft Opdrachtgever transparantie in hoe/welke ondernemers geselecteerd worden om deel te nemen aan de collectieve inkoopactie."

- 2.10 In de Aanbestedingsleidraad is verder opgenomen dat aannemers de prijzen van de collectieve inkoopactie niet mogen verhogen om daarna korting te geven.

"Verder is van belang om te melden dat de Aanbieders geen bijdrage mogen vragen van inwoners om te kunnen deelnemen (geen 'instapbedrag') en de aanbieders mogen niet de prijzen van de collectieve inkoopactie verhogen om vervolgens 'korting' te geven."⁵

3 Vragen vanuit de markt

- 3.1 Bij Nota van Inlichtingen is de vraag gesteld of de gemeente inschrijvers de ruimte geeft om provisie te vragen aan de uitvoerders van de maatregelen. Daarbij gaf de gegadigde aan dat het toestaan van provisie leidt tot minder/geen transparantie, tenzij de aanbestedende dienst deze provisie opneemt in het prijsformulier (en dus meeweegt in het prijscriterium). De gemeente gaf daarop aan te hechten aan transparantie en zegde toe de transparantieplichting in het Programma van Eisen op te nemen (zie randnummer 2.9 van dit advies). Naar de gemeente verduidelijkte, ziet deze verplichting op de samenwerking na de gunning, en geldt de verplichting nog niet tijdens de aanbesteding, omdat het geen onderdeel zou uitmaken van de beoordeling (nr. 29 Nota van Inlichtingen)⁶.

⁵ Par. 4.4 Gunningscriterium G3 Prijs (25%)

⁶ Nb: wij vragen ons af of dit antwoord juist is: "Transparantie" keert expliciet terug als te behandelen (en dus te beoordelen resp. te scoren) onderwerp in het PvA onder het subcriterium "Financieel". Wellicht moet dit antwoord gecorrigeerd worden in de NvI 2.

- 3.2 Ook is de vraag gesteld of commissies/vergoedingen (tussen aannemers de te selecteren Opdrachtnemer) niet waren toegestaan, gelet op de verplichting bewoners van onafhankelijk advies te voorzien dat niet is beïnvloed door (commerciële) bedrijfsbelangen. De gemeente gaf aan niet per definitie een conflict te zien tussen onafhankelijkheid en een vergoeding vanuit aannemers, zolang de maatregelen in het advies uitgaan van wat het beste past bij de woning en de situatie van de bewoner en niet het resultaat is van maatregelen waaraan de Opdrachtnemer de meeste omzet behaalt. De gemeente wees erop dat partijen zich in de markt op verschillende manieren organiseren (vraag/antwoord 33 Nota van Inlichtingen).
- 3.3 Een gegadigde wees erop dat sommige opdrachtnemers de uitvoering beleggen bij aannemers van hetzelfde moederconcern. Hiermee zou de onafhankelijkheid van het advies in het geding komen. Daarnaast zou dit het level playing field aantasten, omdat de inkomsten over de uitvoering bij hetzelfde concern terecht komen, zodat de intermediair een lagere prijs kan indienen. Gegadigde heeft verzocht of de gemeente Opdrachtnemer en isolatiepartijen die tot hetzelfde moederbedrijf/concern behoren, uitsluit dan wel aan opdrachtnemers een te onderschrijven "verklaring inzake onafhankelijkheid" gaat voorleggen. De gemeente erkende daarop dat er risico's bestaan en gaf aan te toetsen op onafhankelijkheid en markconformiteit. Een uitsluiting of verklaring zou de gemeente niet hanteren (Vraag/antwoord 59 Nota van Inlichtingen).
- 3.4 Verder is erop gewezen dat veel inschrijvers voor de collectieve inkoop een 'hybride prijsmodel' hanteren waarbij aannemers aan Opdrachtnemer een vergoeding betalen over de (al dan niet verplicht) uit handen genomen werkzaamheden ('ontzorging'). Deze door Opdrachtnemer voor de aannemer te verrichten diensten zouden leiden tot prijsstijgingen in de aanneemsom die voor bewoners wordt gerekend. De betrokken gegadigde stelde voor dat de vergoedingen die de Opdrachtnemer ontvangt vanuit de aannemers ook worden opgenomen in het prijzenblad. Alleen op die wijze zou een gelijke beoordeling op prijs kunnen plaatsvinden. Ook is verzocht de vergoedingen tussen inschrijvers en isolatiepartijen te maximaliseren om te voorkomen dat inschrijvers verdienen aan de vergoedingen.
- Zie bijvoorbeeld vraag 55 Nota van Inlichtingen:
"U geeft aan: 'Verder is van belang (...) de aanbieders mogen niet de prijzen van de collectieve inkoopactie verhogen om vervolgens 'korting' te geven.' In uw programma van eisen heeft u echter geen eis opgenomen waarmee u zeker bent dat dit niet gebeurt. Sommige inschrijvers beweren namelijk met hun business model tot wel 30% van de werkzaamheden uit handen van aanbieders van isolatiemateriaal te nemen. Dit werk betreft dan een volledig CRM-systeem aanleveren, werkvoorbereiding uit handen nemen, werkomschrijvingen maken, de planning verzorgen, subsidiebedragen aanpassen, klantenservice, garantiefonds aanbieden, het uitvoeren van adviesgesprekken en woningschouwen en technische ondersteuning te bieden. vragen. Uit onderzoek van Nieuwsuur (datum: 12 september 2023) blijkt dat - zelfs met de

meest vergaande mate van ontzorging - de aanbieder bij commissies/vergoedingen/fees hoger dan 15% over de offertewaarde genoodzaakt is om de prijzen voor inwoners te verhogen. Het niet maximaliseren van de commissies/vergoedingen/fees heeft dus prijsopdrijvende gevolgen voor uw bewoners. Bent u bereid om prijsopdrijvende effecten tegen te gaan door commissies/vergoedingen/fees te maximaliseren op 15%? Zo niet, waarom niet?"

- 3.5 De gemeente gaf daarop onder meer aan dat uit de marktconsultatie is gebleken dat marktpartijen verschillende ontzorgingsmodellen voor uitvoerders hanteren waar weer andere vergoedingen tegenover staan. Daarom is ervoor gekozen om niet een bepaald maximumtarief te hanteren. Marktconformiteit is de eis, zo luidt het antwoord van de gemeente. Inschrijvingen worden volgens de gemeente getoetst op kwaliteit, onafhankelijkheid en marktconformiteit (zie nrs. 55, 56, 59 en 60 Nota van Inlichtingen). Hoe die toets wordt uitgevoerd, is niet gepreciseerd.
- 3.6 Ook in de tweede (nog niet beantwoorde) vragenronde is wederom herhaaldelijk verzocht om vergoedingen 'per maatregel' op te nemen in het prijzenblad, zodat de verdiensten van iedere partij eerlijk worden meegewogen. Daarbij is toegelicht dat de 'ontzorgingsmodellen' van verschillende opdrachtnemers tot een oneerlijk speelveld leiden in de aanbesteding. Opdrachtnemers zouden aannemers min of meer verplichten bepaalde werkzaamheden tegen betaling uit handen te geven, bijvoorbeeld tegen 30% van de aanneemsom. Deze door Opdrachtnemer uit handen genomen werkzaamheden zouden in de praktijk niet neerkomen op 'ontzorging' die 30% vergoeding rechtvaardigt. Als gevolg daarvan zouden aannemers worden gedwongen aanneemsommen (richting bewoners) te verhogen (nrs. 84 en 85 tweede vragenronde).

4 Doelmatigheid aanbesteding?

- 4.1 Uit ons overleg van 5 november 2024 begrepen wij dat het in dit marktsegment niet ongebruikelijk is dat Opdrachtnemers in hun rol als intermediairs vergoedingen bedingen van aannemers voor hun 'ontzorging'. Zo zouden aannemers bijvoorbeeld niet zelf offertetrajecten (inmetingen, eerste klantcontacten, etc.) behoeven te doorlopen, maar ontvangen zij – na akkoord van de bewoner – direct een min of meer afgebakende opdracht. Hierbij zou het ook gaan om werkvoorbereiding en planning.
- 4.2 Opdrachtnemers vragen daar een vergoeding voor van aannemers. Uit de hiervoor aangehaalde vragen van gegadigden en de Nieuwsuur-uitzending⁷ volgt dat die vergoedingen vaak neerkomen op een percentage van de aanneemsom.

⁷ <https://nos.nl/nieuwsuur/collectie/13953/artikel/2490246-onafhankelijk-adviesbureau-van-essent-had-toch-commercieel-belang-bij-verkoop-duurzame-maatregelen>. Zie ook: <https://nos.nl/nieuwsuur/collectie/13953/artikel/2490246-onafhankelijk-adviesbureau-van-essent-had-toch-commercieel-belang-bij-verkoop-duurzame-maatregelen>.

- 4.3 Het niet verbieden of strikter reguleren van dit aanvullende verdienmodel doet de voorvraag rijzen of deze rolvermenging (onafhankelijk adviseur over isolatiemaatregelen, maar deels ook de uitvoerder daarvan) niet al haaks of in elk geval op gespannen voet staat met de eis van onafhankelijk advies dat niet beïnvloed mag worden door commerciële bedrijfsbelangen van de Opdrachtnemer (nr. 5 Programma van Eisen).⁸
- 4.4 Naar onze inschatting zijn er minst genomen serieuze kanttekeningen te plaatsen bij de suggestie dat de percentages die door intermediairs worden bedongen bij aannemers steeds een reële (marktconforme) tegenprestatie zouden vormen voor zogenaamd 'uit handen genomen' werk. De opdrachtomschrijving vanuit de gemeente is in de eerste plaats al vrij ruim geformuleerd: niet alleen bewonersbezoek en het opstellen van een advies, maar ook het begeleiden van de uitvoering van de maatregelen en het aansturen van de aannemer liggen al in de gemeentelijke opdracht besloten. Bovendien heeft een van de gegadigden er blijkens de Nota van Inlichtingen op gewezen dat er soms zodanig hoge percentages worden bedongen die in geen reële verhouding kunnen staan tot de daadwerkelijk 'ontzorging' van aannemers (zie het citaat hiervoor onder 3.4).
- 4.5 Er bestaat dus een risico dat aannemers de aan Opdrachtnemer te betalen vergoedingen (deels) 'opplussen' op de offertes voor de bewoners, zonder dat dit gerechtvaardigd wordt door reële – de aannemer ontzorgende – marktconform geprijsde aanvullende werkzaamheden zijn die niet al in de opdracht van de gemeente besloten liggen. Deze vergoedingen worden immers achteraf (een-op-een) buiten concurrentie om bedongen door de Opdrachtnemer vanuit een sterke onderhandelingspositie richting aannemers. De Opdrachtnemer vertegenwoordigt immers een potentieel groot aantal opdrachten. Per saldo kan dit flankerende verdienmodel 'aan de achterkant' dus leiden tot dubbele of te hoge vergoedingen die de doelmatige besteding van de subsidiegelden onder druk zetten.
- 4.6 Voor zover er toch daadwerkelijk ontzorgende werkzaamheden zouden worden verricht die niet al in de opdracht van de gemeente besloten liggen, zou overwogen kunnen worden ook die werkzaamheden zoveel mogelijk expliciet te benoemen in de scope van de gemeentelijke opdracht. Aldus worden ook deze werkzaamheden onder volledige concurrentie (transparant) in de aanbesteding afgeprijsd, in plaats van achteraf vanuit een dominante onderhandelingspositie van Opdrachtnemer richting aannemers. De huidige voorwaarden dat de offertes van aannemers marktconform moeten zijn en dat bewoners goedkoper uit moeten zijn dan wanneer zij zelf een aannemer regelen, lijken ons zonder nadere uitwerking en borging vooralsnog te algemeen om de hiervoor geschetste risico's afdoende weg te nemen. Wij komen daar hierna nog op terug.

⁸ Hierin zou al een haakje gevonden kunnen worden voor een algeheel verbod op provisies, kick-backs of enige andere (betaalde) betrokkenheid in de uitvoering buiten de opdracht van de gemeente.

- 4.7 De hiervoor genoemde kanttekeningen en risico's zien met name op de doelmatige besteding van subsidiegelden. In het verlengde daarvan zullen wij hierna ingaan op de vraag of met de huidige opzet van de aanbesteding (waarbij de door Opdrachtnemer bij aannemers te bedingen vergoedingen niet meewegen) het 'level playing field' zodanig verstoord raakt dat de aanbesteding niet tot een rechtmatige gunning kan leiden. Daarbij speelt ook een rol de vraag of met de huidige opzet van de aanbesteding daadwerkelijk de economisch meest voordelige aanbesteding wordt geselecteerd.

5 Rechtmatigheid aanbesteding?

- 5.1 Hoewel aanbestedingsrechtmatigheid en doelmatigheid twee in uitgangspunt te onderscheiden begrippen zijn, lijken deze toch een zekere koppeling te krijgen door de op een aanbestedende dienst rustende wettelijke verplichting om zorg te dragen voor het leveren van "zo veel mogelijk maatschappelijke waarde voor de publieke middelen" bij het gunnen van een overheidsopdracht (artikel 1.4 Aanbestedingswet). Hoewel er weinig duidelijkheid bestaat over de precieze reikwijdte van deze betrekkelijk vaag geformuleerde zorgplicht, valt niet uit te sluiten dat deze ook betrokken wordt op de gehele subsidiepot die beschikbaar wordt gesteld via de Opdrachtnemer (en dus niet beperkt is tot alleen de ook uit die subsidie gefinancierde vergoeding die de gemeente als tegenprestatie aan de Opdrachtnemer betaalt)⁹.
- 5.2 Het is evenwel geen gegeven dat eventuele alternatieve of flankerende verdienmodellen van opdrachtnemers het gelijke speelveld zodanig tenietdoen of verstoren dat de aanbestedende dienst hiertegen zou moeten optreden. Iedere inschrijver heeft immers in beginsel gelijke kansen of mogelijkheden – mits contractueel toegestaan – om ook op andere manieren omzet te behalen door of in verband met de uitvoering van de opdracht. De verplichting voor een aanbestedende dienst om iedere inschrijver een gelijke kans te bieden op de verwerving van een overheidsopdracht, strekt in beginsel niet zover dat hij eventuele andere voordelen die door of in verband met de overheidsopdracht behaald zouden kunnen worden (dan de directe tegenprestatie vanuit de aanbestedende dienst) steeds zou moeten verbieden of reguleren.
- 5.3 Van een *onrechtmatig* ongelijk speelveld in de aanbesteding lijkt ons dan ook niet direct sprake. In de huidige opzet van de aanbesteding staat het iedere gegadigde vrij om een eigen verdienmodel in te richten, mits dit model voldoet aan de gestelde randvoorwaarden dat dit in de inschrijving transparant is gemaakt en de onafhankelijkheid van Opdrachtnemer in zijn adviesrol en de marktconformiteit van de aan de bewoners voor te leggen offertes niet aantast. Door deze randvoorwaarden zou

⁹ Zie nader over de reikwijdte van de zorgplicht uit art. 1.4 Aanbestedingswet: prof. mr. C.E.C. Jansen, Over het vermeende dilemma tussen de doelmatigheid en de rechtmatigheid van de overheidsinkoop, Tijdschrift Aanbesteding en staatsteun, nr. 4, augustus 2018.

ook kritiek dat in de aanbesteding in werkelijkheid niet de economisch meest voordelige inschrijving wordt geselecteerd in potentie ondervangen kunnen worden.

- 5.4 Evenwel zijn de hiervoor genoemde randvoorwaarden in de huidige opzet en formuleringen naar ons oordeel nog onvoldoende concreet uitgewerkt en verankerd in de aanbestedingsstukken. Hier zou nog de nodige aanvulling en aanscherping kunnen plaatsvinden. Indien die hierna genoemde aanbevelingen alsnog worden doorgevoerd, zouden de door ons gesignaleerde (doelmatigheids- en) rechtmatigheidsrisico's in deze lopende aanbesteding wellicht tot een aanvaardbaar niveau kunnen worden teruggebracht.

6 Conclusies en aanbevelingen

- 6.1 Wij concluderen dat de aanbesteding in de huidige opzet diverse risico's meebrengt die zien op de doelmatigheid van de subsidiebesteding. Deze risico's houden direct verband met een onvoldoende scheiding van rollen en belangen.
- 6.2 Zo functioneert de Opdrachtnemer enerzijds als onafhankelijk adviseur omtrent te treffen isolatiemaatregelen, maar heeft hij tegelijkertijd de mogelijkheid om een deel van de uitvoeringsrol op zich te nemen en daarbij vergoedingen of provisie's van de uitvoerende partijen (aannemers) te bedingen voor het (zogenaamd) 'ontzorgen' van deze uitvoerders.
- 6.3 Bij voorkeur zouden deze rollen respectievelijk belangen worden gescheiden, waarbij de Opdrachtnemer uitsluitend wordt belast met advies- en regiewerkzaamheden (aansturing en toezicht op de uitvoering) zonder zelf enig commercieel belang in de uitvoering te mogen hebben. Een algeheel verbod op provisie's, kick-backs (of welke andere vergoeding dan ook buiten de opdrachtsom vanuit de gemeente) ligt dan in de rede. Het reguleren in de vorm van het *maximeren* van provisie's (zoals gesuggereerd door een marktpartij) lijkt ons minder logisch, nu dit het commercieel belang van Opdrachtnemer in de uitvoering niet wegneemt, maar slechts verkleint en bovendien praktisch lastig lijkt te handhaven. Overigens lijkt het alsnog introduceren van een algehele verbod op provisie's e.d. min of meer al te kunnen volgen uit de eis (Programma van Eisen onder 5) dat het isolatieadvies niet beïnvloed mag worden door commerciële bedrijfsbelangen van Opdrachtnemer.
- 6.4 Voor zover er toch meerwaarde (efficiency-voordelen) zou zijn te behalen door bepaalde uitvoerende werkzaamheden die nu nog niet in de opdrachtscope van de gemeente zitten door Opdrachtnemer te laten uitvoeren, zouden die werkzaamheden alsnog expliciet onder de scope kunnen worden gebracht, zodat ook deze transparant en onder volledige concurrentie worden afgeprijsd. Dit verdient uiteraard de voorkeur boven het huidige model waarbij de Opdrachtnemer vanuit een sterke

onderhandelingspositie buiten concurrentie om (een-op-een) vergoedingen kan bedingen bij de uitvoerende partijen voor de gestelde 'ontzorging'.

- 6.5 Wij beseffen overigens dat voormelde aanpassingen in de lopende aanbesteding (mogelijk fors) zullen ingrijpen op kennelijk gegroeide marktpraktijken. Een plotseling algeheel verbod op provisies e.d. doorvoeren zou invloed kunnen hebben op de kring van belangstellenden en mogelijk ook leiden tot een aanbestedingsrechtelijk verboden "wezenlijke" wijziging van de opdracht. In geval van een wezenlijke wijziging is juridisch sprake van een nieuwe overheidsopdracht, die opnieuw moet worden aangekondigd. De huidige aanbesteding zou dan moeten worden ingetrokken.
- 6.6 Een alternatief en minder ingrijpend scenario zou kunnen zijn dat de nu reeds in de aanbesteding gehanteerde randvoorwaarden richting Opdrachtnemer rondom (kort gezegd) onafhankelijkheid, marktconformiteit en transparant gemaakte verdienmodellen nader worden uitgewerkt en geborgd in de aanbestedingsstukken (Programma van Eisen, Plan van Aanpak op de onderdelen "Vraag en aanbod" en "Financieel", concept Raamovereenkomst).
- 6.7 Daartoe zou de gemeente kunnen overwegen de volgende bepalingen op te nemen:
- In het Programma van Eisen toevoegen dat eventuele vergoedingen die de Opdrachtnemer bedingt van aannemers (i) ten hoogste marktconform mogen zijn (dit is niet te toetsen) en (ii) uitsluitend mogen zien op reële en doelmatige werkzaamheden die de Opdrachtnemer ten behoeve van de aannemer verricht in het kader van de uitvoering van het Nationaal Isolatie Programma in de gemeente en (iii) deze werkzaamheden niet reeds besloten mogen liggen in de opdracht van de gemeente (zie: par. 1.7 'Omvang van de opdracht' Aanbestedingsleidraad). Wat mij betreft kan dit eruit
 - Opdrachtnemer moet regelen dat aannemers eventuele door Opdrachtnemer voor hen verrichte werkzaamheden, inclusief de daarvoor aan Opdrachtnemer te betalen vergoedingen, steeds transparant in de offertes/aanneemsommen specificeren. (graag verder specificeren, wat bedoel je hiermee?)
 - In het Programma van Eisen zou verder kunnen worden opgenomen dat Opdrachtnemer verplicht is op eerste verzoek de door haar aan bewoners voorgelegde aannemersoffertes ter controle aan de gemeente over te leggen en dat Opdrachtnemer verplicht is desgevraagd nadere toelichtingen te verstrekken. Eens
 - In de antwoorden in de NvI heeft de gemeente meermaals aangegeven marktconforme prijzen te eisen. In Eis 3 PvE is (mede) in dat kader opgenomen dat de aangeboden prijzen van aannemers in de collectieve inkoopactie lager moeten zijn dan wanneer een individuele woningeigenaar een offerte zou opvragen. Wij achten het raadzaam hieraan toe te voegen dat de gemeente zich het recht voorbehoudt hierop te toetsen, bijvoorbeeld door

Commented heeft hierin tot op zekere hoogte gelijk. Marktconformiteit is een breed begrip en lastig te toetsen. Onder het tweede gedachtestreepje hebben wij opgenomen dat een aannemer de hoogte van de door hem aan Opdrachtnemer betaalde vergoedingen moet opnemen in zijn offerte. Op die manier heeft de gemeente toch op zekere hoogte inzicht in de hoogte van de vergoedingen en kan de gemeente deze tegen elkaar afzetten. Daartoe zal in het Programma van Eisen een bepaling moeten worden opgenomen op grond waarvan Opdrachtnemer verplicht is aannemers een offerte te laten uitbrengen waarin is opgenomen of, en zo ja welk gedeelte van de aanneemsom bestaat uit een vergoeding die de aannemer aan Opdrachtnemer betaalt.

Let wel: de hier door ons voorgestelde bepalingen gaan uit van een in onze ogen minder ideaal scenario waarin er geen algeheel verbod op deze vergoedingen wordt ingesteld. Als er dan toch sprake is van een vergoedingensystematiek dan zullen die vergoedingen moeten worden genormeerd.

Commented Als hiermee wordt bedoeld dat het voornemen is om deze suggestie niet op te nemen, dan benadrukken wij nogmaals wat wij hierboven in par. 4.4-4.5 hebben opgenomen: sommige ontzorgingswerkzaamheden waarvoor een Opdrachtnemer van de aannemer een vergoeding verlangt, zijn werkzaamheden die de Opdrachtnemer reeds voor de gemeente tegen betaling verricht.

Commented In het PvE zou een eis kunnen worden toegevoegd dat in offertes van aannemers eventuele vergoedingen aan Opdrachtnemer apart moeten worden genoemd en gespecificeerd.

Commented Ik wilde dit al niet in de aanbesteding omdat het niet houdbaar is. Wel marktconform, die vraag is ook gekomen, of goedkoper marktconform mag worden en daar ben ik het mee eens

middel van het opvragen van schaduwoffertes bij aannemers die niet participeren in de collectieve inkoopactie of anderszins rechtstreeks, zonder tussenkomst van Opdrachtnemer, zijn aangezocht. Eens

- Daarnaast kan de gemeente overwegen een bepaling in de concept Raamovereenkomst op te nemen op grond waarvan de gemeente een direct opeisbare boete kan opleggen in het geval de gemeente heeft geconstateerd dat de aanneemsom van een door Opdrachtnemer aan een bewoner voorgestelde aannemer niet economisch voordeliger is dan de aanneemsom voor de betreffende werkzaamheden van een aannemer die geen onderdeel uitmaakt van de collectieve inkoopactie. Voor mij hoeft dit niet.
- Ook kan een bepaling in het Programma van Eisen worden overwogen op grond waarvan Opdrachtnemer wordt verplicht de collectieve inkoopactie ten minste zo vorm te geven dat aannemers door middel van een openbare oproep worden verzocht te participeren en er vervolgens een vorm van selectie plaatsvindt op basis van objectieve, toetsbare en redelijke criteria waaronder in ieder geval kwaliteit, prijs en capaciteit. Bij gunningscriteria zouden we de wijze waarop ze aannemers selecteren kunnen laten beschrijven, we geven punten voor objecti blabla en gelijk speelveld voor inschrijvers. Of zorgt dit ervoor dat er een wezenlijke wijziging komt en hoe formuleren we dit dan wel?
- Verder kan worden gedacht aan het opnemen van een expliciet verbod in het Programma van Eisen voor Opdrachtnemer om offertes op te vragen bij aannemers die tot hetzelfde concern of samenwerkingsverband behoren, tenzij Opdrachtnemer genoegzaam kan aantonen dat deze banden (i) de keuze voor de betrokken aannemer niet heeft beïnvloed en (ii) niet leidt tot een hogere aanneemsom dan in het geval van die concernrelatie of dat samenwerkingsverband geen sprake zou zijn. Eens

6.8 Ook voor het doorvoeren van deze maatregelen geldt dat zal moeten worden getoetst of al deze uitwerkingen gecumuleerd bezien niet tot gevolg hebben dat de overheidsopdracht wezenlijk wordt gewijzigd, met het hiervoor aan het slot van 6.5 geschetste gevolg¹⁰.

6.9 Zoals besproken, ligt de vraag nu voor of de gemeente kiest voor het meer ingrijpende scenario waarbij de aanbesteding wellicht moet worden afgebroken en opnieuw moet worden gepubliceerd, dan wel een naar zijn aard beperkte reparatieslag die in elk geval de rechtmatigheid voldoende borgt en de doelmatigheidsrisico's verkleint (maar niet geheel wegneemt).

¹⁰ Inmiddels rijst overigens wel de vraag of er nu veel tijdswinst te behalen valt in relatie tot een intrekkingsscenario met een heraanbesteding.

Commented J Zie vorige opmerking

Commented J Zonder een dergelijk boetemechanisme heeft de gemeente geen directe sanctiemogelijkheid voor het geval Opdrachtnemer niet aan de Eis voldoet.

Commented J Volgens mij staat dat al ergens, maar dat kan wellicht explicieter

Commented J De wijze waarop Opdrachtnemer de aannemers moet selecteren zou zowel op het niveau van (verplichte) Eisen als op gunningscriteriumniveau kunnen worden geregeld. Naast een sturingsmechanisme in het kader van de gunningscriteria is immers ook aan te raden om ook een harde verplichting in het PvE op te nemen dat de collectieve inkoopactie op basis van objectieve, toetsbare en redelijke criteria wordt opgezet.

Onder Gunningcriterium G1 Projectmanagement kan daaraan worden toegevoegd dat een inschrijver in zijn Plan van Aanpak moet ingaan op de wijze waarop en de mate waarin wordt geborgd dat aannemers door middel van een openbare oproep worden verzocht te participeren aan de collectieve inkoopactie en worden geselecteerd op basis van objectieve, toetsbare en redelijke criteria waaronder in ieder geval kwaliteit, prijs en capaciteit.

Van: " " J Document 59
Verzonden: dinsdag 14 mei 2024 11:57
Aan: "veilig@nta.beveiligdmailen.nl" <veilig@nta.beveiligdmailen.nl>; " " J,
" " J < " " J @voorneaanzee.nl>; " " J J @thna.nl>; " " J < " " J @voorneaanzee.nl>
Onderwerp: FW: Agenda werkgroep Isoleren en besparen woensdag 15 mei
Bijlage(n): Van Auroux_Roanne naar Müller_Wildeshausen_ waar ligt de grens van de aanbestedingsplicht bij gebiedsontwikkeling_ · Nederlands tijdschrift voor Europees recht · Open Access Advocate.pdf

Zie reactie van collega gemeente hieronder en bijgaand document

Met vriendelijke groet,

" " J J

M 06- " " J
E " " J @zuidplas.nl | www.zuidplas.nl

Van: " " J < " " J @krimpenaandenijssel.nl>
Datum: dinsdag, 14 mei 2024 om 13:49
Aan: " " J < " " J @zuidplas.nl>, " " J < " " J @krimpenerwaard.nl>, " " J J < " " J @odmh.nl>, " " J < " " J @odmh.nl>, " " J J < " " J @bodegraven-reeuwijk.nl>, " " J J < " " J @waddinxveen.nl>
< " " J @waddinxveen.nl>, " " J < " " J @alphenaandenrijn.nl>, " " J J < " " J @gouda.nl>
Onderwerp: RE: Agenda werkgroep Isoleren en besparen woensdag 15 mei

Dank voor de info! Onze jurist is er niet helemaal ingedoken maar hij gaf wel aan dat het een arrest is uit 2007. Het zou kunnen dat hier tegenwoordig anders tegenaan gekeken wordt. Maar dat zouden we moeten checken bij een inkoop/aanbestedingsjurist. Die hebben wij niet. Hij kwam al wel het volgende artikel tegen die weer nuances plaatst in de behandelde vragen 1 t/m 6. Mooi voer dus voor een inkoper/aanbestedingsjurist om verder in te duiken.

Groet,

" " J

Van: " " J < " " J @zuidplas.nl>
Verzonden: dinsdag 14 mei 2024 10:10
Aan: " " J < " " J @krimpenerwaard.nl>; " " J < " " J @odmh.nl>; " " J J < " " J @odmh.nl>; " " J < " " J @bodegraven-reeuwijk.nl>; " " J J < " " J @waddinxveen.nl> < " " J @waddinxveen.nl>; " " J J < " " J @krimpenaandenijssel.nl>; " " J < " " J @alphenaandenrijn.nl>; " " J J < " " J @gouda.nl>
Onderwerp: Re: Agenda werkgroep Isoleren en besparen woensdag 15 mei

En nog ter informatie vooraf betreffende de NIP:

Ik ontvang van de advocaat dit berichtje:

Uit onder meer het arrest Auroux/Roanne van het Hof van Justitie volgt dat inkomsten die de opdrachtnemer verkrijgt die afkomstig zijn van derden bij de raming van overheidsopdrachten moeten worden inbegrepen. Het gaat dus niet slechts om de vergoeding die de Gemeente aan de intermediair toekent (de projectvergoeding) maar ook om de inkomsten die de intermediair genereert aan de hand van de diensten die zij verlenen aan de aannemers, waar de intermediair een vergoeding voor ontvangt. Dit totaalbedrag komt dan ook al snel boven de Europese aanbestedingsdrempel voor diensten uit.

Dit betekent dat ook de kick-back fee die de intermediairs kunnen verdienen (aantal procenten fee per verwachte uitvoering x aantal uit te voeren woningen) meegenomen moet worden in het totale aanbestedingsbedrag. Op deze manier kom je al heel snel boven de Europese aanbestedingsgrens uit.

Groetjes,

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

M 06- [Redacted]
E [Redacted] [@zuidplas.nl](mailto:[Redacted]@zuidplas.nl) | www.zuidplas.nl

Van Auroux/Roanne naar Müller/Wildeshausen: waar ligt de grens van de aanbestedingsplicht bij gebiedsontwikkeling?

Mr. G. 't Hart en Mr. H.S.J. Albers

Nederlands tijdschrift voor Europees recht, Aflevering 8, 2010

In zijn *Müller*-arrest heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: Hof van Justitie) duidelijk aangegeven onder welke omstandigheden welke onderdelen van een gebiedsontwikkeling Europees moeten worden aanbesteed. De ontwikkeling en realisatie van vastgoed met een private bestemming hoeft in beginsel niet mee te worden aanbesteed met de publieke delen, indien aanbestedende dienst en ontwikkelaar vasthouden aan hun eigen rol.

HvJ EU 25 maart 2010, zaak C-451/08, Helmut Müller, Pb. EU 2010, C 134, p. 7.

Het arrest

De Bundesanstalt für Immobilienaufgaben (hierna: de Bundesanstalt) is de Duitse federale instelling voor het beheer van openbaar onroerend erfgoed. De Bundesanstalt was eigenaar van een stuk grond van ongeveer 24 hectare in Wildeshausen waarop zich een kazerne bevond die niet meer werd gebruikt. Via advertenties in de pers en op internet maakte de Bundesanstalt in oktober 2006 bekend dat zij dit stuk grond wilde verkopen. In de advertentie was vermeld dat met de gemeente Wildeshausen zou moeten worden afgestemd welke toekomstige bestemming de grond zou krijgen. Eerst na verkregen goedkeuring van de gemeente voor de beoogde bestemmingswijziging zou de grond worden geleverd. De waarde van de grond werd in mei 2007 door deskundigen getaxeerd op € 2,33 miljoen.

Helmut Müller GmbH (hierna: Müller), de naamgever van dit arrest, wilde de grond graag kopen en ontwikkelen, en bood reeds in november 2006 een bedrag van € 4 miljoen. Dit bod was onder de voorwaarde dat de planologische inrichting die zij voor het gebied in gedachten had, zou worden gevolgd. Dit voorstel werd echter niet aanvaard. Vervolgens verzocht de Bundesanstalt in januari 2007 belangstellenden een bod uit te brengen op de grond zonder daarbij een voorstel voor een bouwplan te voegen. Onder die omstandigheden bood Müller € 1 miljoen. Een andere onderneming, Gut Spascher Sand Immobilien GmbH (hierna: GSSI) bood echter € 2,5 miljoen. Er waren verder nog twee andere biedingen.

uw gebruik van onze websites geeft u aangetoond te gaan met het gebruik van ontwikkelings van het gebied te presenteren. De Bundesanstalt en de gemeente

Sluit

Wildeshausen verkozen beide het projectvoorstel van GSSI. De gemeenteraad van Wildeshausen besloot in dit verband dat zij bereid was het conceptplan van GSSI te onderzoeken en een procedure voor de opstelling van een daarmee overeenstemmend bestemmingsplan te starten. Zij vermeldde daarbij expliciet dat er geen wettelijk recht was op het opstellen van een met het conceptplan overeenstemmend bestemmingsplan en dat het besluit te kiezen voor het project van GSSI de gemeente Wildeshausen niet bond wat betreft haar planologische bevoegdheden.

In juni 2007 verkocht de Bundesanstalt de grond met kazerne aan GSSI. Tegen deze verkoop stelde Müller beroep in bij de *Vergabekammer* (de kamer voor de plaatsing van overheidsopdrachten). Zij stelde dat de verkoop van de grond met kazerne niet had kunnen plaatsvinden zonder Europese aanbestedingsprocedure, omdat de verkoop aanbestedingsplichtig was. Nu een aanbestedingsprocedure niet volgens de communautaire regels had plaatsgevonden, was de verkoopovereenkomst volgens haar nietig. De *Vergabekammer* verklaarde het beroep van Müller echter niet-ontvankelijk, omdat geen overheidsopdracht voor werken aan GSSI was gegund. Van deze beslissing ging Müller in hoger beroep bij het *Oberlandesgericht* in Düsseldorf. Müller stelde dat GSSI een overheidsopdracht in de vorm van een concessie voor werken had gekregen. Het *Oberlandesgericht* wilde in principe de argumentatie van Müller volgen. Volgens deze rechter had de opstelling van het bestemmingsplan door de gemeente Wildeshausen, dat naar verwachting zou overeenstemmen met het projectplan van GSSI, de gunning van een overheidsopdracht voor werken aan GSSI tot gevolg. Het zou dan gaan om een concessieovereenkomst, omdat de gemeente Wildeshausen geen vergoeding zou betalen voor het uitvoeren van de werken en GSSI het economisch risico zou dragen. De gunning van de concessie voor werken door de gemeente moest dan ook samen met de verkoop van de grond door de Bundesanstalt aanbestedingsrechtelijk als een eenheid worden beschouwd. Het *Oberlandesgericht* had deze analyse ook reeds in andere gedingen toegepast, maar werd daarin niet door andere Duitse rechters gevolgd. Zij wezen de visie van het Dusseldorfs gerecht overwegend af. Bovendien stond in Duitsland een wetswijziging op stapel met betrekking tot precies deze (sterk betwiste) uitleg van het Europese aanbestedingsrecht. Met die wijziging zou het Duitse aanbestedingsrecht wijzigen in het tegendeel van de opvatting van het Dusseldorfs *Oberlandesgericht*. Dit gerecht stelde daarom een reeks van negen prejudiciële vragen. Het Hof van Justitie groepeerde de vragen in vijf onderdelen.

Vragen een en twee: wanneer is sprake van een werk dat voor de aanbestedende dienst wordt uitgevoerd?

Met de eerste twee vragen wilde het Dusseldorfs gerecht weten of het begrip overheidsopdracht voor werken vereist dat de uit te voeren werken 'fysiek of materieel ten behoeve van de aanbestedende dienst en

in diens economisch belang' worden verkregen en of het in dat verband

uw gebruik van onze websites geeft u aan akkoord te gaan met het gebruik van cookies op onze websites **Sluit**
meer informatie klik hier.

volstaat dat deze werken 'een bepaalde publieke bestemming' vervullen, zoals de stedenbouwkundige ontwikkeling van een bepaalde wijk.

Voor alle duidelijkheid begint het Hof van Justitie zijn antwoord met de overweging dat de enkele verkoop van de grond (met opstallen) niet kan gelden als een overheidsopdracht, omdat de betreffende overheidsinstantie (de Bundesanstalt) hier optreedt als verkoper en grondtransacties als zodanig niet verplichten tot de uitvoering van werken. Om die reden vallen dergelijke transacties niet onder de werking van het Europese aanbestedingsrecht. De vraag van het *Oberlandesgericht* betreft echter de relatie die tot stand is gekomen tussen GSSI en de gemeente Wildeshausen. De vraag die hier in wezen wordt gesteld is of deze relatie kan worden gekwalificeerd als een (schriftelijke) overeenkomst onder bezwarende titel met betrekking tot (kort gezegd) de uitvoering van werken in de zin van artikel 1 lid 2 sub a van Richtlijn 2004/18/EG.¹ Hierop antwoordt het Hof van Justitie dat de aanduiding 'onder bezwarende titel' betekent dat door de aannemer een prestatie wordt geleverd ten behoeve van de aanbestedende dienst. Deze prestatie kan bestaan in de uitvoering van werken waarover de aanbestedende dienst beoogt te beschikken.² De prestatie dient wel gerelateerd te zijn aan een rechtstreeks economisch belang van de aanbestedende dienst. Dat belang is allereerst duidelijk aanwezig wanneer de aanbestedende dienst zelf eigenaar van het werk wordt. Een dergelijk belang is er verder wanneer de aanbestedende dienst krachtens een rechtstitel (zoals huur)³ kan beschikken over het gerealiseerde werk gelet op de openbare bestemming daarvan. Ten slotte is er ook een rechtstreeks economisch belang wanneer de aanbestedende dienst economische voordelen kan halen uit het toekomstig gebruik of uit een toekomstige overdracht van het werk, financieel heeft deelgenomen in het project, of risico's loopt bij een economische mislukking daarvan.⁴ Hieruit volgt, aldus het Hof van Justitie, dat de werken moeten worden uitgevoerd in het rechtstreeks economisch belang van de aanbestedende dienst, zonder dat het evenwel nodig is dat de aanbestedende dienst de werken in materiële of fysieke zin verwerft. Het Hof van Justitie oordeelt vervolgens dat aan deze voorwaarde niet is voldaan, wanneer de werken (slechts) beogen te voldoen aan een openbaar doel van algemeen belang, zoals de stedenbouwkundige ontwikkeling of de coherentie van een stadswijk. Het is in de lidstaten van de Europese Unie gebruikelijk dat voor de uitvoering van een bouwwerk van een bepaalde omvang een voorafgaande vergunning is vereist. Tot het uitoefenen van taken als vergunningverlenende autoriteit hoort normaal gesproken echter niet het ontvangen van contractuele prestaties of het voldoen aan een rechtstreeks economisch belang van een aanbestedende dienst. Het voldoen aan de (publiekrechtelijke) eisen van een regulerende (vergunningverlenende) autoriteit inzake stedenbouw geldt derhalve niet als het voldoen aan een rechtstreeks economisch belang van een aanbestedende dienst.

Aan de hand van de derde en vierde vraag onderwerpt het Hof van Justitie het begrip ‘overeenkomst onder bezwarende titel’ aan een verdere analyse. Volgens het Hof van Justitie gaat dit begrip ervan uit dat de aannemer zich in ruil voor een tegenprestatie rechtstreeks of indirect verbindt tot een prestatie. Het gaat om een juridisch bindende overeenkomst en de uitvoering ervan dient dan ook in rechte te kunnen worden gevorderd op de in het nationale recht geregelde wijze, bij gebreke waarvan geen sprake is van een overheidsopdracht. Kort en goed ontbreekt bij ontstentenis van een bouwplicht derhalve het opdrachtelelement.

Vragen vijf en zes: wanneer is sprake van eisen van een opdrachtgever?

In de beantwoording van de vijfde en zesde vraag gaat het Hof van Justitie in op de betekenis van het begrip ‘door de aanbestedende dienst vastgestelde eisen’ in de zin van artikel 1 lid 2 sub b van Richtlijn 2004/18/EG. De vraag die de nationale rechter hier stelt, is of deze eisen kunnen bestaan uit het waarborgen van een openbaar belang of uit de bevoegdheid bouwplannen te onderzoeken en goed te keuren. De reden van deze vraag was dat de gemeente Wildeshausen geen bestek met eisen had opgesteld voor het uit te voeren werk. Zij had slechts verklaard dat zij bereid was het conceptplan van GSSI te onderzoeken en een procedure voor het opstellen van een daarmee overeenstemmend bestemmingsplan te starten.⁵ Het Hof van Justitie overweegt dat de vastgestelde eisen of maatregelen in ieder geval zodanig moeten zijn dat zij de kenmerken van het werk definiëren of althans een beslissende invloed op het ontwerp uitoefenen. De enkele uitoefening van een regulerende bevoegdheid inzake stedenbouw en het onderzoeken van bouwplannen bij de uitoefening van die bevoegdheid en het in dat verband nemen van een besluit kan niet worden beschouwd als een door de aanbestedende dienst vastgestelde eis in de zin van de genoemde richtlijnbevestiging.

Vraag zeven: wanneer is sprake van de verlening van een exploitatierecht?

De zevende vraag handelt over de vraag wanneer sprake is van een concessie voor werken. Hierover merkt het Hof van Justitie op dat een overheidsinstantie in principe geen concessie voor het exploiteren van een stuk grond kan verlenen aan een exploitant die reeds eigenaar van die grond is. Een aanbestedende dienst die niet zelf over een werk kan beschikken, kan immers ook niet het recht op exploitatie van dat werk overdragen. Daarbij komt nog de eis dat in het geval van een concessie de concessiehouder een wezenlijk deel van het risico van de exploitatie dient te dragen. De Commissie had geopperd dat dit risico zou kunnen bestaan in de onzekerheid omtrent de vraag of de stedenbouwkundige dienst al dan niet de voorgestelde bouwplannen zou goedkeuren. Het Hof van Justitie verwierpt deze stelling echter resoluut. Volgens het Hof van

Justitie moet het hier bedoelde risico voortvloeien uit de contractuele betrekking tussen de concessieverlener en de concessiehouder, niet uit de meer informatie klik hier.

uw gebruik van onze websites geeft u aan akkoord te gaan met het gebruik van cookies op onze websites Sluit
betrekking tussen de concessieverlener en de concessiehouder, niet uit de

regulerende bevoegdheid op stedenbouwkundig vlak van de aanbestedende dienst. Daar komt nog bij dat in dit geval de concessie voor onbepaalde duur zou worden verleend, hetgeen haaks staat op het communautair stelsel, mede in verband met onder andere de mededingingshandhaving in de Unie.⁶

Vragen acht en negen: wanneer is sprake is samenloop van een grondtransactie met opdrachtverlening?

De achtste en negende vragen hebben betrekking op de situatie waarin een overheidsinstantie een stuk grond aan een onderneming koopt, terwijl een andere overheidsinstantie van plan is een overheidsopdracht voor werken te vergeben voor dat stuk grond, maar daarover nog geen formeel besluit heeft genomen. Moet het verkopen van de grond van het kazerneterrein door de Bundesanstalt en de eventuele latere gunning van een overheidsopdracht door de gemeente Wildeshausen juridisch als een eenheid worden beschouwd? Hierover overweegt het Hof van Justitie dat hoewel niet op voorhand kan worden gesteld dat een dergelijke fasering van het gunningproces buiten het bereik van Richtlijn 2004/18/EG valt, de omstandigheden van het geding niet zodanig zijn dat daarvan sprake is. Het Hof van Justitie wijst erop dat de gemeente Wildeshausen en GSSI in dit geval in het geheel geen juridisch bindende verbintenissen zijn aangegaan. Ook is GSSI met geen enkele partij een verbintenis aangegaan met betrekking tot het ontwikkelen van het gekochte stuk grond. De voornemens, waar in deze zaak sprake van is, vormen op zichzelf geen bindende verbintenissen en kunnen niet worden beschouwd als een overheidsopdracht in de zin van artikel 1 lid 2 sub *a* van Richtlijn 2004/18/EG. Zij voldoen immers niet aan de eis dat sprake moet zijn van een schriftelijke overeenkomst.

Commentaar

Het Hof van Justitie erkent in deze uitspraak het gelijk van diegenen die meenden dat de Commissie mede naar aanleiding van het arrest *Auroux* wel erg enthousiast de reikwijdte van de aanbestedingsplicht oprekte met haar betoog dat die aanbestedingsplicht mede ziet op reguliere gronduitgifte voor gebiedsontwikkeling. Het arrest sluit goed aan op de recente Reiswijzer Gebiedsontwikkeling 2009 (hierna: de Reiswijzer) die mede door het ministerie van VROM is gepubliceerd om de praktijk handvatten te geven voor de deugdelijke opzet van gebiedsontwikkelingen. Ook is het arrest grotendeels in lijn met het rapport van de Interdepartementale Commissie Europees Recht (ICER) dat eind 2008 verscheen en waarin haar interpretatie van het *Auroux*-arrest uiteen is gezet. De zaak *Müller* verduidelijkt een aantal punten die met het *Auroux*-arrest en de interpretatie daarvan door de Commissie aan de oppervlakte kwamen en door de ontwikkelingspraktijk als (zeer) knellend werden ervaren.

Net als in de zaak *Müller* stond ook in de *Auroux*-zaak het voor het

uw gebruik van onze websites geeft u aan akkoord te gaan met het gebruik van cookies op onze websites. Sluit
Overeenkomstig de definitie in artikel 1 sub 1 van Richtlijn 2004/18/EG
meer informatie klik hier.

is sprake van een overheidsopdracht voor de uitvoering van werken wanneer deze berust op (a) een schriftelijke overeenkomst, (b) onder bezwarende titel, (c) gesloten tussen een aannemer en een aanbestedende dienst die (d) betrekking heeft op (het ontwerp en) de uitvoering van een werk, dan wel op het laten uitvoeren met welke middelen dan ook van een werk dat aan door de aanbestedende dienst vastgestelde eisen voldoet. In de *Auroux*-zaak werd de bouw van een multifunctioneel complex plus omliggende infrastructuur door een publiekprivate instelling langs deze maatstaf gelegd. Het was de bedoeling dat een deel van dit werk zou worden verkocht aan private partijen; een ander deel werd rechtstreeks door de gemeente Roanne afgenomen. Het Hof van Justitie overwoog dat van een overheidsopdracht ook sprake kan zijn, wanneer de aanbestedende dienst niet zelf de eigenaar wordt van het gehele werk of een deel ervan en dat voor het bepalen van de totale waarde van een overheidsopdracht de inkomsten van derden meewegen, aangezien die inkomsten bijdragen aan de aantrekkelijkheid van de opdracht, bezien vanuit de aannemer en mogelijke gegadigden uit andere lidstaten. In dit verband was overigens relevant dat de gemeente Roanne garant stond voor de uitvoering van een vastgoedproject met een private bestemming, en dat zij het vastgoed zelf zou afnemen indien het bij oplevering onverkocht zou blijven. De Commissie las in dat arrest een argument voor een bijzonder extensieve uitleg van het opdrachtbegrip. Gronduitgifte door de overheid met de bedoeling dat die grond bebouwd wordt, werd op basis van het *Auroux*-arrest door de Commissie in principe binnen het bereik van de aanbestedingsrichtlijnen gebracht. Het bekendste (overigens van vóór het *Auroux*-arrest daterende) voorbeeld hiervan is de ingebrekestelling van Nederland inzake de ontwikkeling van Vathorst te Amersfoort.⁷ Nu was al langer aanvaard dat realisatie van bijvoorbeeld openbare infrastructuur met teruglevering aan de overheid (dikwijls om niet onder kwijtschelding van een anders verschuldigde exploitatiebijdrage) onder de aanbestedingsplicht kan vallen.⁸ Echter, het standpunt van de Commissie na het *Auroux*-arrest leek in te houden dat ook de realisatie van private bouwwerken, bestemd voor particuliere kopers, vrijwel steeds onder de aanbestedingsplicht zou vallen. De verkoop van de grond werd dan beschouwd als de schriftelijke overeenkomst, de door de overheid vastgestelde eisen waren de door de overheid opgestelde (publiekrechtelijke) voorschriften waaraan de bouwwerken moesten voldoen en de koopsom die werd betaald door de particuliere kopers werd in die gedachtelijn beschouwd als bezwarende titel. De extensieve lijn van de Commissie werd echter niet zomaar geaccepteerd. Er is door verschillende schrijvers op gewezen dat de situatie inzake *Auroux*/Roanne wel heel specifiek was en niet zomaar kon worden doorgetrokken naar de volledig verschillende (Nederlandse) omstandigheden.⁹ Er waren in de zaak *Auroux* meer redenen waarom het project als aanbestedingsplichtig kon worden gekwalificeerd, waarbij in het bijzonder relevant was dat de gemeente Roanne de initiatiefnemer van de herontwikkeling was, om die reden ook een bouwplicht oplegde,

een private bestemming. De gemeente Roanne gedroeg zich dus als een echte opdrachtgever.

Publiekrechtelijk instrumentarium

Voor de praktijk van zeer groot belang is dat het Hof in het Müller-arrest thans voorop heeft gesteld dat het uitoefenen van regulerende bevoegdheden inzake stedenbouw niet leidt tot een aanbestedingsplicht. In Nederland vindt dergelijke regulatie op grond van de Wet ruimtelijke ordening in hoofdzaak plaats door middel van het bestemmingsplan. Daarnaast kunnen gemeentes in hun welstandsnota's eisen stellen aan de uiterlijke verschijning van bouwwerken. Verder kunnen eisen worden opgenomen in gemeentelijke bouwverordeningen (met dien verstande dat de daarin opgenomen eisen veeleer een bouwtechnisch karakter hebben) en in een exploitatieplan (waarin een fasering van het te ontwikkelen gebied kan worden voorgeschreven, alsmede een verdeling in sociale koop- en huurwoningen en vrije sector). Gemeentes beschikken, kortom, over een breed scala aan ordeningsinstrumenten. Dergelijke ruimtelijke ordening (waarmee onmiskenbaar een publiek belang is gediend) is door het Hof overtuigend buiten de werking van het Europese aanbestedingsrecht geplaatst.

Uitgangspunt in de Reiswijzer is overigens dat eisen die via het publiekrechtelijk kader kunnen worden gesteld ook door middel van een privaatrechtelijke overeenkomst mogen worden opgelegd. Daarbij is aangesloten bij de Nederlandse 'twee-wegen-leer' op grond waarvan een overheid bij het bestaan van een publiekrechtelijk instrument gebruik kan blijven maken van het privaatrecht, mits de publiekrechtelijke regeling niet exclusief is aangewezen of aanzienlijk meer rechtsbescherming biedt.¹⁰ Nu het Hof van Justitie uitdrukkelijk heeft overwogen dat stedenbouwkundige regulering in de regel niet door middel van het ontvangen van contractuele prestaties geschiedt, is het de vraag of die opvatting stand zal houden. Daarbij kan van belang zijn dat het karakter van een privaatrechtelijke eis niet zonder meer hetzelfde is als bijvoorbeeld een bestemmingsplanregeling. Het bestemmingsplan geeft immers de maximale grenzen voor de ruimtelijke invulling van een gebied en die planologische ruimte hoeft niet verplicht benut te worden (anders dan bij een contractueel opgelegd programma van eisen). Bovendien staat het een partij altijd vrij een gemeente te verzoeken over te gaan tot wijziging van de vigerende bestemming (waarbij geen garantie bestaat dat een dergelijk verzoek wordt ingewilligd). Die ontwikkelvrijheid bestaat niet indien een ontwikkelaar wordt gebonden aan een specifiek (privaatrechtelijk) eisenpakket. In dat geval zal een gemeente (anders dan bij het stellen van planologische maxima) daadwerkelijk een beslissende invloed kunnen uitoefenen op het ontwerp van de te realiseren werken als bedoeld in r.o. 67 van het arrest en handelt de gemeente mogelijk niet louter kaderstellend. Wij houden het er daarom op dat gemeentes die een gebiedsontwikkeling niet willen aanbesteden zich bij voorkeur dienen terug te trekken op hun publieke

domein en al hun ambities enkel door middel van publiekrechtelijke instrumenten dienen na te streven.

uw gebruik van onze websites geeft u aan akkoord te gaan met het gebruik van cookies op onze websites **Sluit**
meer informatie klik hier.

Rechtstreeks economisch belang

Het Hof van Justitie heeft ook een bruikbare maatstaf gegeven voor een demarcatie tussen 'publieke' en 'private' delen binnen een gebiedsontwikkeling. Slechts die bouwwerken waarbij een aanbestedende dienst een rechtstreeks economisch belang heeft, kunnen onder diens aanbestedingsplicht vallen. De onduidelijkheid die in het *Auroux*-arrest besloten lag, doordat de betreffende gebiedsontwikkeling integraal moest worden aanbesteed, is nu door het Hof van Justitie weggenomen. Vastgoed met een private bestemming waar de aanbestedende dienst geen rechtstreeks economisch belang bij heeft en dat derhalve voor rekening en risico van marktpartijen wordt gerealiseerd, hoeft niet Europees te worden aanbesteed.

Overigens is de scheidslijn tussen een rechtstreeks en een indirect economisch belang nog steeds niet volstrekt helder; in beginsel heeft iedere gemeente in Nederland immers een rechtstreeks economisch belang bij de realisatie van vastgoed voor de private markt, reeds doordat gemeentes op grond van de Wet waardering onroerende zaken per onroerende zaak belasting kunnen heffen, deels afhankelijk van het gebruik van die zaak. Niettemin lijkt ons een dergelijk economisch belang onvoldoende oorzakelijk verband te houden met de *realisatie* van werken, terwijl het aanbestedingsrecht juist bij uitstek ziet op de vraag of die realisatie al dan niet in competitie moet worden gegund. Zo'n belastingheffing is enkel een gevolg van de realisatie van een bouwwerk, terwijl die realisatie op haar beurt niet voortvloeit uit de wens belasting te kunnen heffen (laat staan dat zij voortvloeit uit de wens die belasting te betalen).

Opdracht: afdwingbare prestatie

Een andere belangrijke verduidelijking is dat een overheidsopdracht veronderstelt dat ook daadwerkelijk *opdracht* wordt verleend; met andere woorden dat de aanbestedende dienst verzekerd is van de realisatie van een werk en dat zo nodig in rechte kan afdwingen. Bij gebreke van een bouwplicht is dus geen sprake van een aanbestedingsplicht. Overigens houdt het Hof van Justitie wel een slag om de arm door te overwegen dat ook indirecte bouwplicht in dit kader volstaat. Mogelijk doelt het Hof van Justitie met een indirecte bouwplicht op de situatie die zich voordeed in het *Auroux*-arrest, waarbij de contractant van de gemeente Roanne zelf geen enkel werk uitvoerde, maar die uitvoering op haar beurt door middel van Europese aanbestedingen volledig uitbesteedde aan derden. Een dergelijke (indirecte) wijze van uitvoering stond niet in de weg aan kwalificatie van de relatie tussen de gemeente Roanne en haar contractant als overheidsopdracht.

Op grond van het *Müller*-arrest is goed verdedigbaar dat bij gebreke van een bouwplicht niet is voldaan aan een van de cumulatieve vereisten voor kwalificatie als overheidsopdracht (namelijk het bestaan van een

afdwingbare overeenkomst), ook indien wel aan de overige criteria is voldaan. Niet goed valt immers in te zien waarom bij het niet voldoen aan

uw gebruik van onze websites geeft u aan akkoord te gaan met het gebruik van cookies op onze websites **Sluit**
voldaan. Niet goed valt immers in te zien waarom bij het niet voldoen aan
meer informatie klik hier.

een van de overige criteria steeds buiten kijf is dat een aanbestedingsplicht ontbreekt – opdrachtneming om niet hoeft niet te worden aanbesteed; opdrachten die door opdrachtgevers worden verstrekt die geen aanbestedende dienst zijn evenmin – en zulks bij het vereiste van het bestaan van een afdwingbare overeenkomst anders zou zijn. Dat zou betekenen dat een aanbestedende dienst vergaande eisen zou kunnen stellen aan eventueel te realiseren vastgoed en daar ook een rechtstreeks economisch belang bij kan hebben, mits die realisatie maar niet kan worden afgedwongen. In die zin dringt zich een parallel met subsidieverlening op; ook daarbij worden door een overheid financiële middelen ter beschikking gesteld voor de uitvoering van specifieke activiteiten, maar is het uiteindelijk aan de subsidieontvanger te beslissen die activiteiten al dan niet uit te voeren. Mocht de gesubsidieerde activiteit niet worden verricht, dan kan een subsidieverstrekker dat niet alsnog afdwingen, maar slechts de subsidie op nihil vaststellen en terugvorderen.

De overwegingen van het Hof van Justitie betreffende de noodzaak van een (indirecte) bouwplicht staan ons inziens niet in de weg aan het bedingen van een recht op teruglevering van uit te geven gronden, indien die gronden niet binnen een bepaalde periode op enigerlei wijze (met inachtneming van het vigerende of toekomstige planologisch kader) worden bebouwd. Eerder honoreerde de Commissie een dergelijke regeling (die in de plaats trad van een oorspronkelijke bouwplicht) al door een inbreukprocedure tegen Duitsland wegens vermeende schending van het Europese aanbestedingsrecht bij gronduitgifte door de stad Flensburg te staken.¹¹ Een dergelijk beding kan worden beschouwd als de privaatrechtelijke pendant van de publiekrechtelijke onteigeningstitel ter realisatie van een nieuwe bestemming op grond van de Onteigeningswet, waarbij op grond van de zogeheten tweewegenleer mogelijk wel zal moeten worden voorzien in afdoende rechtsbescherming voor de koper van de uit te geven gronden indien die ‘onteigeningstitel’ privaatrechtelijk wordt bedongen.

Concessie voor een werk

Tot slot kunnen alle ontwikkelaars die in het verleden grondposities hebben ingenomen en daarbij hebben geanticipeerd op toekomstige ontwikkelmogelijkheden opgelucht adem halen. Die grondposities kwamen onder vuur toen het Hof van Justitie in zijn *Scala*-arrest overwoog dat het bestaan van een grondpositie niet aan de nuttige werking van de Europese aanbestedingsrichtlijnen in de weg mag staan.¹² Het Hof van Justitie overweegt thans dat bij bestaande grondeigendom geen sprake kan zijn van concessieverlening, aangezien het recht die gronden te ontwikkelen en daarop te realiseren werken te exploiteren inherent is aan het eigendomsrecht en derhalve niet afzonderlijk door een aanbestedende dienst kan worden overgedragen. Een eventuele onzekerheid met betrekking tot het verkrijgen van planologische medewerking levert evenmin het voor concessies

noodzakelijke ‘risico-element’¹³ aangezien dat risico niet (direct) samenhangt met de exploitatie. Voordat het werk als werkenconcessie in

exploitatie kan worden genomen, zal het eerst gerealiseerd moeten worden, hetgeen veronderstelt dat een bouwvergunning is verkregen en eventuele planologische risico's dus reeds zijn uitgewerkt. Hoewel de overwegingen van het Hof van Justitie ter zake tekstueel zijn beperkt tot reeds bestaande grondeigendom, was in de door het Hof beoordeelde zaak nog een grondtransactie nodig en heeft het Hof uitdrukkelijk aangegeven dat een voorafgaande grondtransactie zonder contractuele verankering van eventuele bouwvoornemens onvoldoende verband houdt met nadien gegunde overheidsopdrachten. Dat betekent ons inziens dat een gemeente ook tot zuivere gronduitgifte (zonder bouwverplichtingen) mag overgaan, waarna de mogelijkheid van een concessieverlening voor de ontwikkeling van vastgoed met een private bestemming is uitgesloten. Dat laat uiteraard de aanbestedingsplicht voor de publieke delen van een gebiedsontwikkeling onverlet, met dien verstande dat die aanbestedingsplicht naar verwachting (en mits gewenst) zal kunnen worden doorgelegd naar de (nieuwe) grondeigenaar.¹⁴

Conclusie

Het arrest geeft de ontwikkelingspraktijk beduidend meer ruimte en zekerheid dan menigeen de laatste jaren nog voor mogelijk hield. Tegelijkertijd dwingt het publieke en private partijen tot een duidelijker (en zuiverder) rolverdeling, indien een aanbesteding achterwege blijft. Buiten twijfel is thans echter dat samenwerkingsvormen voor gebiedsontwikkeling zonder noodzaak van integrale aanbesteding van zowel publieke als private delen nog steeds mogelijk zijn.

Noten

1 Richtlijn 2004/18/EG van het Europees Parlement en de Raad van 31 maart 2004 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor werken, leveringen en diensten, Pb. EU 2004, L 134/114, zoals gewijzigd bij Richtlijnen 2005/51/EG, 2005/75/EG en 2009/81/EG.

2 Zie bijv. ook HvJ EG 18 januari 2007, zaak C-220/05, *Aurox*, r.o. 45.

3 HvJ EG 29 oktober 2009, zaak C-536/07, *Commissie/Duitsland*, r.o. 56.

4 Zie opnieuw ook zaak C-220/05, r.o. 17, 18 en 45.

5 Zonder evenwel een garantie te kunnen geven dat het bestemmingsplan ook daadwerkelijk met het plan van GSSI zou overeenstemmen (de Duitse wet verbood dit); zie r.o. 21 van het arrest.

6 Opmerkelijk is dat het Hof van Justitie een wisselende koers vaart op dit punt. In zijn arrest van 9 maart 2006, zaak C-323/03,

uw gebruik van onze websites geeft u aan akkoord te gaan met het gebruik van cookies op onze websites **Sluit**
Commissie/Spanje (zeevervoersdiensten), overwoog het Hof van Justitie
 meer informatie klik hier.

in r.o. 48 dat een concessie geen langere looptijd mag hebben dan nodig om de daarmee gepaard gaande investeringen terug te verdienen (inclusief een redelijke winstopslag), terwijl het Hof in zijn arrest van 19 juni 2008, zaak C-454/06, *Nachrichtenagentur*, in r.o. 73 en 74, overwoog dat overheidsopdrachten met een looptijd voor onbepaalde tijd weliswaar strijdig zijn met het stelsel van het communautaire recht, maar dat daartegen bij gebreke van een communautair verbod niet kan worden opgetreden (en aanbestedende diensten op grond van de gemeenschapstrouw kennelijk ook niet gehouden zijn zich te onthouden van het gunnen van overheidsopdrachten met een lange looptijd).

7 Dit dossier is inmiddels, in maart 2009, door de Commissie gesloten, zonder dat Nederland voor het Hof van Justitie werd gebracht. De reden hiervoor is volgens de Commissie dat Nederland met het ICER-rapport Auroux duidelijke richtlijnen aan aanbestedende diensten heeft gegeven hoe om te gaan met ontwikkelingsopdrachten onder de vigore van het Europees aanbestedingsrecht.

8 Zie Hof 's-Gravenhage 31 januari 2001, *NJ* 2001, 412 (*Mortierepolder*) en HvJ EG 12 juli 2001, zaak C-399/98, *Scala*.

9 Zie onder andere: J.M. Hebly en F.G. Wilman, 'Aanbestedingsrecht in beweging: meer recente ontwikkelingen,' *NTER* 2007, p. 202; R.D. Luteijn, 'Roanne: één jaar later,' *Vastgoedrecht* 2008-1, p. 1 e.v.

10 Hierbij wordt overigens aangetekend dat er in de Reiswijzer aan is voorbijgegaan dat bij de uitleg van het communautaire recht geen belang wordt toegekend aan nationaalrechtelijke opvattingen; zie bijv. zaak C-220/05, *Auroux/Roanne*, r.o. 40.

11 Persbericht Commissie van 5 juni 2008, IP/08/867.

12 HvJ EG 12 juli 2001, zaak C-399/98, *Scala*, r.o. 97.

13 HvJ EG 11 juni 2009, zaak C-300/07, *Oymanns*, r.o. 71.

14 Zaak C-399/98 en HvJ EG 20 oktober 2005, zaak C-264/03, *Commissie/Frankrijk*, r.o. 57.

© Boom juridisch

Van: " " J
Verzonden: maandag 20 oktober 2025 09:16
Aan: " " J J@zuidplas.nl>
Onderwerp: FW: beleidsregels isolatieprogramma
Bijlage(n): Beleidsregels Lokale Aanpak Isolatie Zuidplas 2025.docx

Hoi J,

Ik heb begrepen dat jij documenten via Daadkracht kunt laten publiceren. Bijgaande beleidsregels moeten z.s.m. gepubliceerd worden, zou jij dat willen doen?

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groet,

J
J

M 06- J
E J J@zuidplas.nl | www.zuidplas.nl

Besluit van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zuidplas over Beleidsregels Lokale Aanpak Isolatie Zuidplas 2025

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zuidplas;

Gelet op titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht en de Algemene subsidieverordening Zuidplas

gezien de Regeling van de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening met betrekking tot de verstrekking van een specifieke uitkering aan gemeenten ten behoeve van de verduurzaming van slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma;

besluit vast te stellen de volgende regeling:

Beleidsregels Lokale Aanpak Isolatie Zuidplas 2025.

Artikel 1 Definities

In deze regeling wordt verstaan onder:

- **Aanvrager:** een natuurlijk persoon, woonachtig in de gemeente Zuidplas, die als eigenaar-bewoner van een grondgebonden koopwoning een aanvraag voor een financiële bijdrage doet in het kader van deze regeling;
- **Budgetplafond:** het totale bedrag dat ten hoogste beschikbaar is voor de gemeente voor verstrekking van financiële bijdragen op grond van deze regeling;
- **Bouwdelen:** de te isoleren delen van een woning, zijnde:
 - o Vloer/bodemisolatie;
 - o Dakisolatie (schuindak binnenzijde, zolder en vlieringvloer);
 - o Glasisolatie (eventueel met kozijnpanelen);
- **College:** het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zuidplas;
- **Doelgroep A:** eigenaar-bewoners van grondgebonden koopwoningen in de gemeente Zuidplas die energietoeslag hebben ontvangen in 2023 of gebruik maken van het minimaalbeleid. De woning heeft een WOZ-waarde (peildatum 1 januari 2022) onder de K. De woning wordt bewoond, is kadastraal gelegen in gemeente Zuidplas en heeft energielabel D, E, F of G. In het geval de woning geen energielabel heeft, of energielabel C, geldt als voorwaarde dat de woning minimaal twee slecht geïsoleerde bouwdelen heeft;
- **Doelgroep B:** eigenaar-bewoners van grondgebonden koopwoningen in de gemeente Zuidplas met een WOZ-waarde (peildatum 1 januari 2022) onder de K. De woning wordt bewoond, is kadastraal gelegen in gemeente Zuidplas en heeft energielabel D, E, F of G. In het geval de woning geen energielabel heeft, of energielabel C, geldt als voorwaarde dat de woning minimaal twee slecht geïsoleerde bouwdelen heeft;

- **Doe-het-zelf aanpak:** de eigenaar-bewoner die ervoor kiest om de isolatiemaatregel zelf uit te voeren in plaats van door een aannemer;
- **Duurzaam Bouwloket:** geeft in opdracht van de gemeente Zuidplas uitvoering aan het “energieloket” en wordt door het college gemandateerd om deze regeling uit te voeren;
- **Eigenaar-bewoner:** een natuurlijk persoon die een bestaande grondgebonden koopwoning in eigendom heeft die als hoofdverblijf dient of direct na renovatie van deze woning als hoofdverblijf zal dienen;
- **Isolatiemaatregel:** een aanpassing aan de woning als bedoeld in artikel 3, tweede lid die gericht is op energiebesparing en het verminderen van warmteverlies;
- **Platform:** het inschrijf- en aanvraagstelsel dat Duurzaam Bouwloket gebruikt voor de collectieve isolatieactie ter uitvoering van deze regeling;
- **SpUk Lokale Aanpak Isolatie:** Specifieke Uitkering (SpUk) vanuit het Nationaal Isolatie Programma van het ministerie van Binnenlandse Zaken voor gemeenten. Deze regeling financiert lokale isolatieprogramma's van gemeenten met als doel inwoners te helpen met woningisolatie;
- **Tranche 1 en 2:** De eerste twee fasen van de Landelijke Aanpak Isolatie (LAI). De middelen die de gemeente voor deze tranches ontvangt moeten uiterlijk 31 december 2028 zijn besteed;
- **Uitvoerende partij:** het aannemersbedrijf dat een isolatiemaatregel als bedoeld in artikel 3, tweede lid heeft uitgevoerd;
- **VvE:** Vereniging van Eigenaren;
- **Waardering onroerende zaken (WOZ)-waarde:** waarde van de woning op peildatum 1 januari 2022;
- **Woning of bestaande woning:** een voor permanente woning bestemde woning, dus geen garages, schuren of andere bijgebouwen, die ook als zodanig bewoond wordt, zoals ook beschreven in artikel 3.

Artikel 2 Doel van de regeling

Het doel van deze regeling is het uitvoeren en subsidiëren van isolerende maatregelen in woningen, als bedoeld in artikel 3, met als resultaat een lager energieverbruik conform de voorwaarden van de SpUk Lokale Aanpak Isolatie. Het isoleren van woningen met een lage energetische kwaliteit vermindert de energievraag en draagt bij aan het structureel bestrijden en voorkomen van energiearmoede.

Artikel 3 Toepassingsbereik

1. Het college verstrekt uitsluitend een financiële bijdrage aan:
 - a. inwoners die vallen onder doelgroep A;
 - b. inwoners die vallen onder doelgroep B.
2. Een financiële bijdrage wordt op grond van deze regeling uitsluitend verstrekt voor de volgende nog uit te voeren energiebesparende isolatiemaatregelen:
 - a. Vloer/bodemisolatie;
 - b. Dakisolatie (schuindak binnenzijde, zolder en vlieringvloer);
 - c. Glasisolatie (eventueel met kozijnpanelen).
 - d. Binnengevelisolatie
3. Een financiële bijdrage wordt op grond van deze regeling uitsluitend verstrekt voor energiebesparende maatregelen, conform de ISDE-voorwaarden, die vanaf de inwerkingtreding van deze regeling zijn uitgevoerd.

Artikel 4 Hoogte financiële bijdrage tranche 1

1. Voor deze regeling geldt voor tranche 1 een budgetplafond van [REDACTED] €. En voor tranche 2 een budgetplafond van [REDACTED] €. Een financiële bijdrage kan worden toegekend zolang het budgetplafond niet is bereikt. Het budget van tranche 2 wordt pas toegekend als het budget voor tranche 1 is gebruikt.
2. De financiële bijdrage is:
 - a. voor aanvragers die behoren tot doelgroep A maximaal [REDACTED] € per adres;
 - b. voor aanvragers die behoren tot doelgroep B maximaal [REDACTED] € per adres.
3. De financiële bijdrage voor de in artikel 3, tweede lid bedoelde maatregelen bedraagt maximaal de kosten voor de uitvoering van één isolatiemaatregel gebaseerd op marktconforme prijzen die door Duurzaam Bouwloket zijn afgestemd met de uitvoerende partijen.
4. De financiële bijdrage is nooit hoger dan de daadwerkelijk gemaakte kosten ongeacht of het door een aannemer of via de doe-het-zelf aanpak is uitgevoerd.
5. Het totaal beschikbare budget voor financiële bijdragen wordt als volgt verdeeld over de aanvragen:
 - a. volledig ingediende aanvragen worden behandeld op volgorde van binnenkomst;
 - b. wanneer de aanvrager vanwege ontbrekende informatie krachtens artikel 4:5 van de Algemene wet bestuursrecht de gelegenheid heeft gehad de aanvraag aan te vullen, geldt als datum van binnenkomst van de aanvraag de datum waarop alle gevraagde informatie is ontvangen.

Artikel 5 Aanvraag financiële bijdrage

1. Inwoners die behoren tot doelgroep A of doelgroep B ontvangen van de gemeente een brief met toelichting over hoe gebruik kan worden gemaakt van deze regeling.
2. De aanvrager vraagt bij het college een financiële bijdrage aan voor de isolatiemaatregel op het daarvoor ingerichte platform van het Duurzaam Bouwloket. Aanvragen die op een andere wijze zijn ingediend worden niet in behandeling genomen.

Artikel 6 Aanvraagprocedure

1. Het college bevestigt de ontvangst van de aanvraag binnen 5 werkdagen.
2. Aanvrager heeft drie keuzemogelijkheden:
 - a. aanvrager kiest een aannemer uit een door Duurzaam Bouwloket georganiseerde collectieve inkoopactie;
 - b. aanvrager kiest zelf een aannemer om de isolatiemaatregel uit te voeren en declareert binnen 6 maanden na indienen van de aanvraag de kosten bij Duurzaam Bouwloket;
 - c. aanvrager kiest voor een doe-het-zelf aanpak, schaft zelf materialen aan, brengt deze aan en declareert binnen 6 maanden na indienen van de aanvraag de kosten bij Duurzaam Bouwloket.
3. Bij aanvragers bedoeld in het tweede lid onder a. wordt de financiële bijdrage automatisch verrekend met de factuur van het isolatiebedrijf. De financiële bijdrage kan nooit meer bedragen dan de daadwerkelijke kosten van de maatregelen. Het isolatiebedrijf dient alle benodigde gegevens in via het aanvraagstelsel van Duurzaam Bouwloket. Kosten die hoger zijn dan de financiële bijdrage als bedoeld in artikel 4 tweede lid komen voor rekening van de aanvrager.
4. Bij aanvragers bedoeld in het tweede lid onder b. en c. wordt de financiële bijdrage gereserveerd. Aanvrager declareert achteraf de gemaakte kosten door de benodigde documenten zoals facturen,

(betaal)bewijzen en foto's in te dienen via het aanvraagstelsysteem van Duurzaam Bouwloket. Binnen 8 weken na indiening volgt het besluit over verlening van de financiële bijdrage. Daarna wordt de toegekende financiële bijdrage rechtstreeks aan de aanvrager overgemaakt. De financiële bijdrage kan nooit meer bedragen dan de daadwerkelijke kosten van de maatregelen.

5. Het college kan, onder vermelding van de reden, de termijn uit het vierde lid eenmalig verlengen met 4 weken.
6. De financiële bijdrage kan niet hoger worden vastgesteld dan eerder in het besluit tot verlening van de financiële bijdrage is bepaald.
7. Indien de aanvraag niet alle gegevens bevat die het college voor het nemen van een beslissing noodzakelijk acht, stelt het college de aanvrager in de gelegenheid de aanvraag binnen een termijn van 4 weken aan te vullen. De termijn als bedoeld in het vierde lid wordt dan automatisch opgeschort tot het moment dat de aanvraag is aangevuld.
8. Indien de aanvraag niet binnen de op grond van het zevende lid genoemde termijn is aangevuld, stelt het college de aanvraag als gevolg daarvan buiten behandeling. De aanvrager krijgt dit besluit toegestuurd.

Artikel 7 Voorwaarden doe-het-zelf aanpak

1. Het college verleent een financiële bijdrage voor de doe-het-zelf aanpak indien de gevraagde bewijsstukken op het platform van Duurzaam Bouwloket, binnen de genoemde termijn uit artikel 6 tweede en vierde lid, zijn aangeleverd.
2. Geen financiële bijdrage wordt verleend voor:
 - a. eigen uren;
 - b. afwerkingsmaterialen zoals bijv. stucplaten;
 - c. de aanschaf, huur of het gebruik van hand-, accu- en elektriciteitsgereedschap;
 - d. de aanschaf, huur of het gebruik van ladders, steigers, etc.
3. De financiële bijdrage voor de doe-het-zelf aanpak wordt pas verleend nadat de isolatiemaatregelen zijn aangebracht en goedgekeurd.
4. Bij de doe-het-zelf aanpak is een steekproefsgewijze controle mogelijk.

Artikel 8 Weigeringsgronden

1. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 4:25 en 4:35 van de Algemene wet bestuursrecht weigert het college de aanvraag indien:
 - a. er voor de woning reeds eerder een bijdrage is verleend op grond van deze regeling;
 - b. de aanvrager niet valt onder de doelgroep als bedoeld in artikel 2;
 - c. de isolatiemaatregel reeds uitgevoerd is voor 1 juni 2024;
 - d. als het budgetplafond is bereikt;
 - e. de aanvraag een maatregel betreft aan een schuur, garage of bijgebouw;
 - f. de isolatiemaatregel om (bouw)technische redenen niet uitvoerbaar is.
 - g. De aanvraag een maatregel betreft aan nieuw te plaatsen uitbreidingen aan woningen, zoals aan- en uitbouwen, erkers en dakkapellen
2. VvE's zijn uitgesloten van deze regeling.

Artikel 9 Intrekkingsgronden

Onverminderd het bepaalde in de artikelen 4:48 en artikel 4:49 van de Algemene wet bestuursrecht wordt de verlening van de financiële bijdrage ingetrokken indien:

- a. maatregelen niet of niet geheel zijn uitgevoerd;
- b. de voorwaarden uit deze regeling niet zijn nageleefd;
- c. gegronde redenen bestaan om aan te nemen, dat niet aan de voorwaarden en bepalingen van deze regeling wordt of zal worden voldaan.

Artikel 10 Hardheidsclausule

Het college is bevoegd om af te wijken van de bovenstaande bepalingen voor zover deze niet in strijd zijn met de bindende afspraken gemaakt met Duurzaam Bouwloket, of een andere derde partij. Dit is alleen mogelijk als blijkt dat de toepassing van deze regeling leidt – of zou leiden – tot uitzonderlijk onredelijke of onbillijke gevolgen, die bij de vaststelling van de regeling niet zijn noch konden worden voorzien.

Artikel 11 Inwerkingtreding en looptijd

Deze regeling treedt, voor zover nodig met terugwerkende kracht, in werking op 1 juni 2024 en vervalt op 31 december 2027. Aanvragen dienen uiterlijk 30 juni 2027 ingediend te worden.

Artikel 12 Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Beleidsregels Lokale Aanpak Isolatie Zuidplas 2025.

Van: "[redacted]" <[redacted]@odmh.nl>
Verzonden: woensdag 6 december 2023 12:13
Aan: "[redacted]" <[redacted]@zuidplas.nl>; "[redacted]" <[redacted]@zuidplas.nl>
Cc: "[redacted]" <[redacted]@odmh.nl>
Onderwerp: FW: Beloofde informatie over Verbouwstromen, Platform 31 en DoeTank Publieke Ontzorging
Bijlage(n): 231205 Verslag Werkgroep Warmtetransitie.docx

Hoi [redacted],

Omdat het gaat om collectieve isolatie inkoop zet ik het door naar [redacted] [redacted] van de gemeente Gouda trekt dit, en zoals ik het begrijp gaan er vanuit de regio al 3 of 4 gemeenten in gesprek om dit samen met verbouwstromen om dit samen op te pakken. [redacted] Kun jij contact zoeken met [redacted] om verwachtingen en wensen vanuit Zuidplas te bespreken?

Ik zet het ook door naar [redacted] (vervanger [redacted] ter info. [redacted] begint in januari.

Als er nog iets anders nodig is hoor ik het graag.

Groet, [redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Afdeling Expertise

Omgevingsdienst Midden-Holland | Postbus 45, 2800 AA Gouda | Thorbeckelaan 5, 2805 CA Gouda
088 - [redacted] | [redacted]@odmh.nl | www.odmh.nl | [@ODMIDDENHOLLAND](mailto:[redacted]@ODMIDDENHOLLAND)

Werkdagen oneven: ma, di, wo, do, vr
Werkdagen even : ma, di, wo, do

[Omgevingsdienst Midden-Holland draagt bij aan een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving.](#)

Van: [redacted] <[redacted]@odmh.nl>
Verzonden: woensdag 6 december 2023 11:56
Aan: [redacted] <[redacted]@odmh.nl>
Onderwerp: FW: Beloofde informatie over Verbouwstromen, Platform 31 en DoeTank Publieke Ontzorging

Hoi [redacted],

In de afwezigheid van [redacted] stuur ik deze mail ook naar jou toe. In de bijlage het verslag van afgelopen werkgroep. Wellicht is het voor Zuidplas ook interessante om te kijken naar de punten m.b.t. Verbouwstromen en de Doetank van BZK. Zie de mail van [redacted] hieronder voor meer uitleg. Beiden hebben aan aanmelddeadline.

Zou je dit kunnen doorzetten naar een collega binnen de gemeente?

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Afdeling Expertise

Van: [redacted] <[redacted]@odmh.nl>

Verzonden: woensdag 6 december 2023 11:50

Aan: [redacted] <[redacted]@gouda.nl>; [redacted] <[redacted]@alphenaandenrijn.nl>; [redacted] <[redacted]@krimpenerwaard.nl>; [redacted] <[redacted]@bodegraven-reeuwijk.nl>; [redacted] <[redacted]@waddinxveen.nl>; [redacted] <[redacted]@zuidplas.nl>; [redacted] <[redacted]@odmh.nl>; [redacted] <[redacted]@krimpnaandenijssel.nl>

Onderwerp: RE: Beloofde informatie over Verbouwstromen, Platform 31 en DoeTank Publieke Ontzorging

Hoi allemaal,

Dankjewel [redacted] voor je uitgebreide e-mail. In de bijlage vinden jullie ook het verslag van de werkgroep. Waar VBS en de Doetank ook besproken zijn.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Afdeling Expertise

Van: [redacted] <[redacted]@gouda.nl>

Verzonden: woensdag 6 december 2023 11:07

Aan: [redacted] <[redacted]@odmh.nl>; [redacted] <[redacted]@alphenaandenrijn.nl>; [redacted] <[redacted]@krimpenerwaard.nl>; [redacted] <[redacted]@bodegraven-reeuwijk.nl>; [redacted] <[redacted]@waddinxveen.nl>; [redacted] <[redacted]@zuidplas.nl>; [redacted] <[redacted]@odmh.nl>; [redacted] <[redacted]@krimpnaandenijssel.nl>

Onderwerp: Beloofde informatie over Verbouwstromen, Platform 31 en DoeTank Publieke Ontzorging

Goedemorgen collega's,

Zoals beloofd de informatie over de regionale samenwerking onder begeleiding van Verbouwstromen, de masterclass energiearmoede van Platform 31 en het trainingstraject van DoeTank.

Verbouwstromen

[redacted], [redacted], [redacted] en ik hebben Verbouwstromen gevraagd ons te helpen bij het opzetten van een collectieve inkoopactie. Verbouwstromen [redacted] en [redacted] stelden voor om in te zetten op een langdurige, regionale samenwerking. Verbouwstromen begeleidt elf gemeente in provincie Utrecht en 5 Drechtsteden bij een dergelijk traject. Zij verzorgen werksessies om tot een volledige uitvraag te komen, zorgen voor de inhoud en begeleiden het aanbestedingstraject. Verbouwstromen vraagt vanuit de regio een regiotrekker. Waarom een langdurige, regionale samenwerking:

- Programmatisch werken met middellange termijn visie;
- Doorlopend kunnen bijsturen en verbeteren op basis van langdurige monitoring;
- Lokale en regionale monitoring;
- Samen leren en kennis delen in de praktijk;
- Eén keer aanbesteden, dus geen gedoe met verlenging na een of twee jaar;
- Aanbesteding door een grote gezamenlijk partij is efficiënter voor gemeenten en marktpartij;
- Veel interessanter voor marktpartijen qua aanbestedingsbedrag; enkele tienduizenden euro's tegenover honderdduizenden euro's;
- Veel grotere budgetten voor onder andere communicatie.

Zoals besproken wilt Verbouwstromen voor onze regio een eerste werksessie in januari organiseren. Dit zal een verkenning zijn van de (on)mogelijkheden en de organisatie van een regionale samenwerking voor een isolatieaanpak. **Graag de datumprikker invullen voor 15 december. Zet de datumprikker door naar andere collega als je zelf niet aan kan sluiten!**

<https://datumprikker.nl/p7xqpivttxqgwzxd>

Platform 31 Bijlage 1

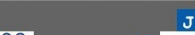
Donderdag 30 november organiseerde Platform 31 een masterclass energietransitie, armoede en gedrag. Zie bijlag 1 voor alle informatie van de masterclass.

DoeTank Publieke Ontzorging Bijlage 2

De DoeTank Publieke Ontzorging is een kennis- en leertraject dat onderzoekt hoe bewoners ondersteund kunnen worden in hun verduurzamingsproces door nationale en lokale overheden. Afgelopen jaar hebben zij een leertraject opgezet met een viertal gemeenten. Komend jaar starten zij met een nieuw traject. DoeTank is nog op zoek naar aanmeldingen. Zie bijlage 2 voor meer informatie en contactgegevens.

Met duurzame groet,

Gemeente Gouda, afdeling Ruimtelijk beleid en advies
  @gouda.nl | [Gouda.nl](https://www.gouda.nl)

06
Aanwezig op maandag, dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdag

Deze e-mail is alleen bestemd voor de geadresseerde(n). Gebruik van de inhoud door anderen is onrechtmatig. Bent u de geadresseerde niet? Neem dan contact op met de afzender.

De gemeente Gouda en haar bestuursorganen sluiten iedere aansprakelijkheid uit die voortvloeit uit elektronische verzending van informatie of niet-tijdige of onjuiste overbrenging daarvan.

AGENDA Werkgroep Warmtetransitie

Deelnemers	[J], [J] (vz.), [J], [J], [J]
Agendaleden	[J], [J], [J], [J]
Van	[J]
Afwezig	[J], [J], [J], [J], [J]
Datum/tijd	5 december 2023, 10:00 – 11:30 uur
Locatie	Online

Agendapunt

Welkom & agenda vaststellen

Zie verslag vorige keer.

Mededelingen/vragen:

- Terugkoppeling evaluatie - Gouda, Krimpenerwaard en Waddinxveen waren aanwezig (50%). Hele nuttige sessie en veel inzichten op gehaald. Maar kunnen nog geen conclusies trekken aangezien we nog niet alle gemeentes hebben gesproken. Aangezien dit helaas niet in één keer lukte, gaan we dit nog apart ophalen bij de afwezige gemeentes. Daarnaast wil ik graag nog wat van jullie collega's spreken, dan hebben we meer inzicht in wat zij ook als nuttig ervaren en hoe dit verwerkt kan worden in de werkgroep. Wordt vervolgd volgend jaar.
- Vervangers [J] & [J] vervanger [J] wordt verwacht per 1 januari, bij Alphen staat de vraag nog uit.
- 13 december uiterlijk input BO Duurzaamheid
- Terugkoppeling DBL – Voorstel om geleerde lessen uit de marktverkenning en focus groepen terug te koppelen aan DBL t.b.v. verbetering dienstverlening. De ODMH maakt hier een voorstel voor en legt die aan gemeente voor (Q1 2024) alvorens dit terug te koppelen naar Annemarie.
- 6 december, Top van Onderop (Bussum)
- 7 december, energieopslag event (Jaarbeurs, Utrecht)
- 13 december, 09:30-17:00: Dag van de Warmtetransitie (Tivoli, Energie Beheer Nederland)
- 18 december, 15:00-16:00: Wat staat er in een uitvoeringsplan? (online, NPLW)
- [J] deelt de documenten van de masterclass energiearmoede van Platform31.

Presentatie Gemeentebrede Aanpak [J], 30 minuten)

Uitvoering van de isolatie-aanpak in Waddinxveen & Vraag m.b.t. uitgeven SPUK

Waddinxveen: Wat gaat iedereen doen met de SPUK-gelden? Zijn er gemeentes die andere dingen doen dan in het GBA?

- **Bo-re:** we gaan de SPUK lokale aanpak en energiearmoede koppelen. Zodat huishoudens in energiearmoede een groot bedrag tot hun beschikking hebben. Doel is om één hele maatregel te financieren.
- **Waddinxveen:** mogen mensen hun eigen maatregel kiezen?
- **Bo-re:** dat is nog niet helemaal uitgewerkt, en we moeten rekening houden met SMP.

- Wat de maatregel uiteindelijk wordt gaan we waarschijnlijk laten afhangen van de woning.
- **Waddinxveen:** wij doen eigenlijk hetzelfde, maar die doelgroep bij ons hapt daar niet op. Ze hoeven alleen maar ja te zeggen, maar toch doen ze het niet. Dit is met name het geval bij ouderen.
 - **Bo-re:** We willen ook aan de sociaalmaatschappelijke organisatie vragen of zij proactief hun klanten willen benaderen. Naast dat we hen een brief sturen.
 - **Waddinxveen:** Het blijft een grote uitdaging. Zeker omdat de AVG je limiteert in wat je wel en niet kan doen om mensen over te halen (bijv. deur-tot-deur)

Waddinxveen: kan iedereen zijn ingediende verzoek delen voor de lokale aanpak? Ter input voor de extra aanvraag.

Samenwerking op isolatie [J], 30 minuten)

Langdurige samenwerking, i.s.m. Verbouwstromen

Gouda: Samen met Krimpenerwaard en Bodegraven-Reeuwijk met Verbouwstromen gesproken, om te kijken naar (langdurige) regionale samenwerking. Zij stellen voor dat zij een workshop geven aan geïnteresseerden over wat hierbij komt kijken. Ze hebben veel geleerde lessen uit Drechtsteden en Utrecht. Het doel van regionaal samenwerken zou kunnen zijn om makkelijker te kunnen bijsturen en te monitoren, en je maakt jezelf interessanter voor marktpartijen.

- **Waddinxveen:** we doen nu alles samen met WUJW, de subsidie is gekoppeld aan de collectieve inkoop. Dan moet ik dat lostrekken. Dat lijkt me heel complex. Mogelijk dat WUJW dan ook stopt met de subsidie ontzorgen, en dat is niet wenselijk.
- **Gouda:** Het idee is dat Verbouwstromen dat gaat begeleiden, het aanbestedingstraject om tot een marktpartij te komen.
- **Waddinxveen:** we willen wel met ze in gesprek, maar het is nu geen top prioriteit.
- [J] legt link met Alphen aan den Rijn en Zuidplas met input van [J]

Doe-tank publieke ontzorging

Gouda: Met de doe-tank publieke ontzorging (BZK) gesproken. De tank kijkt naar waar het goed gaat en beter kan wat betreft collectieve ontzorging en bijbehorende klantreis. Ze hebben nu een aantal trajecten lopen bij verschillende gemeentes. Ze gaan nu een nieuw trainingstraject opstarten. Dit gaat over lessen leren over buurtgerichte aanpak voor isolatie en verduurzaming. Gouda gaat hier aan medoen.

- Ⓟ Dus het is nu de vraag of andere gemeentes ook willen meedoen? Het is een viertal sessies, waarvan twee voor 1 ambtenaar. En de andere twee met hele team. [J] stuurt de informatie hierover op.

Rondje langs de gemeenten

- 📋 Hoe verloopt het op het gebied van de warmtetransitie (gemeentebrede aanpak/WUP/energiearmoede/lokale aanpak)?
- 📋 Heb je ervaringen waar de anderen ook iets aan kunnen hebben?
- 📋 Zijn er dingen die minder goed zijn of waar je vragen over hebt?

Niet aan toegekomen.

Rondvraag en afsluiting

Werkgroep van januari – Vervallen i.v.m. kerstvakantie en weinig ontwikkelingen gedurende de kerst.

Van: "[redacted]"
Verzonden: woensdag 3 december 2025 11:40
Aan: "[redacted]" <[redacted]@zuidplas.nl>; "[redacted]" <[redacted]@zuidplas.nl>; "[redacted]" <[redacted]@zuidplas.nl>
Cc: "[redacted]" <[redacted]@zuidplas.nl>
Onderwerp: FW: Breaking: gemeenten krijgen [redacted] om mensen met een laag inkomen en hoge energierekening deze winter te helpen

Hoi [redacted] en [redacted],

Als het goed is, kennen jullie deze SPUK al. Hebben jullie ideeën om deze spuk in te vullen?

Evt kunnen we de invulling afstemmen met Capelle en Krimpen dat maakt het voor IJsselgemeenten makkelijker in de uitvoering.

Groet [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@capelleaandenijssel.nl>
Verzonden: woensdag 3 december 2025 09:54
Aan: [redacted] <[redacted]@krimpenaandenijssel.nl>; [redacted] <[redacted]@zuidplas.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@zuidplas.nl>
Onderwerp: FW: Breaking: gemeenten krijgen [redacted] om mensen met een laag inkomen en hoge energierekening deze winter te helpen

Goedemorgen,

Hebben jullie al bepaald hoe het extra budget in te zetten voor mensen met laag inkomen en hoge energierekening?

Ik heb vandaag een intern overleg over dit onderwerp en zal jullie informeren over de uitkomst.

Groeten,

[redacted]

Van: [redacted] blog <comment-reply@wordpress.com>
Verzonden: vrijdag 7 november 2025 16:26
Aan: [redacted] <[redacted]@capelleaandenijssel.nl>
Onderwerp: Breaking: gemeenten krijgen [redacted] om mensen met een laag inkomen en hoge energierekening deze winter te helpen

Lees dit bericht online. Misschien zijn er na publicatie nog aanvullingen. Met dit geld kunnen gemeenten meer doen om huishoudens met geldzorgen te bereiken en hulp bieden bij het verduurzamen van hun woning. Dat schrijft staatssecretaris Nobel i...

Breaking: gemeenten krijgen om mensen met een laag inkomen en hoge energierekening deze winter te helpen

7 november 2025

ENERGIEFONDS

Lees dit bericht online. Misschien zijn er na publicatie nog aanvullingen.

Met dit geld kunnen gemeenten meer doen om huishoudens met geldzorgen te bereiken en hulp bieden bij het verduurzamen van hun woning. Dat schrijft staatssecretaris Nobel in een [Kamerbrief](#). Vorige maand al [schreef](#) hij dat dit één van de scenario's was voor komende winter.

Gemeenten kunnen dit geld besteden binnen de huidige wettelijke kaders en huidig instrumentarium. Denk bijvoorbeeld aan versterking van energiecoaches, Fix-brigades, Energiehelden, duurzame witgoedregelingen en andere initiatieven in het kader van de [SPUK Energiearmoede](#). Er komt deze keer dus geen wettelijke mogelijkheid om bijvoorbeeld een energietoeslag uit te keren.

Lijst met inwoners die aanvraag deden bij Energiefonds

Binnenkort worden via een portal de [data van 151.000 huishoudens](#) gedeeld met gemeenten. Deze huishoudens hebben bij hun aanvraag bij het Energiefonds afgelopen voorjaar aangegeven open te staan voor hulp bij het verlagen van hun energierekening. In november ontvangen 6 tot 8 pilotgemeenten de data. Na een evaluatie begin december, ontvangen *alle* gemeenten de data.

Verdeelsleutel

Gemeenten ontvangen in 2025 via de decembercirculaire ██████████ ^K en vervolgens in 2026 bij meicirculaire ██████████ ^K. In totaal dus ██████████ ^K. Dit wordt verdeeld op basis van het percentage energiearmoede per gemeente. Ik zal nog achterhalen welke cijfers precies gebruikt worden, zodat je alvast kunt berekenen hoeveel jouw gemeente krijgt.

Volgend jaar: landelijk energiefonds

In de brief legt Nobel uit waarom een landelijk publiek-privaat energiefonds deze winter niet mogelijk is. In de winter van 2026/'27 komt er wel een publiek energiefonds.

Reactie

Je kan deze e-mail ook beantwoorden om een reactie achter te laten.

Download de Jetpack-app

Abonneren, bladwijzers maken en realtime meldingen ontvangen, en dat alles in één app!

Automattic, Inc.
60 29th St. #343, San Francisco, CA 94110

Van: " " J Document 63
Verzonden: donderdag 25 september 2025 08:47
Aan: " " J < " J @zuidplas.nl>
Onderwerp: FW: concept college vraag vastellen subsidiereregelen en mandatering DBL tbv isolatie 2025 opm SVW
Bijlage(n): concept college vraag vastellen subsidiereregelen en mandatering DBL tbv isolatie 2025 opm SVW_SK.docx

Met vriendelijke groet,

" J " J

M 06- " J J
E " J @zuidplas.nl | www.zuidplas.nl

Van: " " J < " J @zuidplas.nl>
Datum: donderdag, 25 september 2025 om 10:32
Aan: " " J < " J @zuidplas.nl>
Onderwerp: FW: concept college vraag vastellen subsidiereregelen en mandatering DBL tbv isolatie 2025 opm SVW

Hoi " J ,

Hierbij het concept waar " J al een keer naar heeft gekeken.
Ik heb e.e.a. aangepast en in overleg met JZ nog een keer gekeken naar de termen subsidieregeling of beleidsregels. Gemeenten gaan daar verschillend mee om. Ik heb nu alles aangepast en er beleidsregels van gemaakt om verwarring met een subsidieverordening te voorkomen. Dat lijkt mij duidelijker.

Verder nog wat antwoorden op de opmerkingen en de datum van het geaccordeerde plan zoek in nog op en vul ik aan.

Als we nog even moeten overleggen, laat maar weten.

Dank je wel alvast!

Met vriendelijke groet,

" J " J

M 06- " J J
E " J @zuidplas.nl | www.zuidplas.nl

Van: " " J < " J @zuidplas.nl>
Datum: maandag, 22 september 2025 om 12:31
Aan: " " J < " J @zuidplas.nl>
Onderwerp: Re: concept college vraag vastellen subsidiereregelen en mandatering DBL tbv isolatie 2025 opm SVW

Hoi " J ,

Bedankt voor je snelle reactie, dat is fijn. Ik heb e.e.a. aangepast en in overleg met JZ nog een keer gekeken naar de termen subsidieregeling of beleidsregels. Gemeenten gaan daar verschillend mee om. Ik heb nu alles aangepast en er beleidsregels van gemaakt om verwarring met een subsidieverordening te voorkomen. Dat lijkt mij duidelijker.

Verder nog wat antwoorden op jouw opmerkingen en de datum van het geaccordeerde plan zoek in nog op en vul ik aan.

Als we nog even moeten overleggen, laat maar weten.

Met vriendelijke groet,

Van: <@zuidplas.nl>

Datum: maandag, 22 september 2025 om 11:51

Aan: <@zuidplas.nl>, <@zuidplas.nl>

CC: <@zuidplas.nl>

Onderwerp: concept college vraag vaststellen subsidiereregelen en mandatering DBL tbv isolatie 2025 opm SVW

Hoi ,

Bijgaand mijn reactie op het college-advies. Mocht je nog vragen hebben, dan hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,

J
J

Toelichting

De gemeente Zuidplas heeft de ambitie om in 2050 energieneutraal en aardgasvrij te zijn. Om deze ambitie dichterbij te brengen is bij het ministerie BZK via RVO NIP subsidie aangevraagd welke een specifieke uitkering bevat om huiseigenaren te helpen om hun woning te isoleren. Inwoners van Zuidplas kunnen subsidie ontvangen in de vorm van een directe financiële bijdrage voor het nemen van isolerende maatregelen. Om deze activiteit mogelijk te maken dienen er beleidsregels te worden vastgesteld.

Beslispunten

1. Vaststellen van de Beleidsregels Lokale Aanpak Isolatie Zuidplas 2025 (Z nummer nog ingeven).
2. Mandaat verlenen aan de directeur van het Duurzaam Bouwloket voor het nemen van besluiten en het verrichten van andere handelingen in het kader van de uitvoering van deze regeling. (Z nummer nog **ingeven**).

Inhoud van het voorstel

Aanleiding

De beschikbare middelen vanuit het Rijk zijn toegewezen. Hierop is de Gemeente de isolatieaanpak gestart, welke is vertaald in het projectplan. Dit plan is op geaccordeerd door het college.

Inmiddels is de uitvoering Europese aanbesteed en gegund aan het Duurzaam Bouwloket. Het Duurzaam Bouwloket begeleidt in opdracht van de gemeente bewoners in het gehele proces van offerteaanvraag tot uitvoering isolatiemaatregel. Duurzaam Bouwloket helpt bewoners verder bij ISDE-subsidieaanvragen en verzorgt de facturatie aan de bewoner.

De gemeente ontving via RVO geld om de isolatieaanpak vorm te geven en om bewoners subsidie te verstrekken voor het nemen van isolatiemaatregelen. RVO stelt wel voorwaarden aan het aantal woningen waaraan minimaal subsidie moet worden verstrekt. Voor de gemeente Zuidplas gaat dat om 371 woningen waarvoor in tranche 1 geld beschikbaar is gesteld en in tranche 2 om 497 woningen. Wij hebben ook subsidie aangevraagd voor tranche 3, hiervoor moeten nog 376 woningen verduurzaamd worden.

Argumenten

- 1.1 De beleidsregels dragen bij aan het verduurzamen van de eigen woning en de ambitie van de gemeente om in 2050 energieneutraal en aardgasvrij te zijn.
- 1.2 Er wordt een financiële drempel weggenomen voor de inwoner.
Kijkende naar de investeringen die horen bij het verduurzamen van de woning alsmede het aardgasvrij maken hiervan is **dat slechts voor een beperkt deel van de bewoners financieel haalbaar**. Door een subsidie te verstrekken voor het isoleren van de woning wordt een financiële drempel weggenomen waardoor verduurzamen haalbaar wordt voor meer bewoners.

Commented Moet hier een gemeentewetartikel aan worden gekoppeld? Op grond van welk artikel mandateren?

Commented daar heb ik niets over gehoord van JZ, maar kan het voor de zekerheid nog een keer vragen.

Commented Zou je tekst op woorden als gaan (helpen) en zullen scannen en omzetten in actieve schrijfstijl. Verder kan inleiding strakker. Aanleiding is middelen beschikbaar vanuit Rijk. Gemeente is daarom aanpak Isolatieaanpak gestart. De aanpak is vertaald in projectplan die op d.d. is geaccordeerd door het college. De uitvoering van de Isolatieaanpak is Europees? aanbesteed. De opdracht is gegund aan.

Wat ik niet begrijp in inleiding en wat scherper mag: In welke proces begeleidt Duurzaam bouwloket. Is dat alleen subsidie? Of???? Gaat om deze zin. Het Duurzaam Bouwloket zal in opdracht van de gemeente bewoners begeleiden in het gehele proces van aanvragen, laten uitvoeren en betalen.

Commented Als de financiële drempel weg is, is dan dan haalbaar voor meer bewoners om te verduurzamen

1.3 Door het vaststellen van de beleidsregels kan de doeluitkering besteed worden waar het voor bedoeld is.

We kunnen dan eenvoudiger direct geld reserveren en overmaken naar bewoners als zij isolerende maatregelen nemen.

2.1 De uitvoering van de regeling door Duurzaam Bouwloket leidt tot kostenbesparing. Het Duurzaam Bouwloket organiseert deze dienstverlening ook voor andere gemeenten in Nederland en daarmee kunnen wij gebruikmaken van de al bestaande software en digitale faciliteiten die aangepast kunnen worden in de huisstijl van Duurzaam Zuidplas. Zonder de diensten van het Duurzaam Bouwloket zouden de kosten vanuit de organisatie aanzienlijk hoger zijn.

Kanttekeningen

1.1 Niet iedereen komt in aanmerking voor de subsidie.

De subsidie komt alleen ten goede aan woningeigenaren met een WOZ-waarde lager dan 477.000 euro (peildatum 2022) die in een woning wonen met label C of lager en die minimaal 2 slecht geïsoleerde bouwdeelen hebben.

1.2 Het budget is niet toereikend voor alle inwoners.

Het beschikbare budget is toegekend voor in totaal 1244 huishoudens in Zuidplas. Een deel van het budget wordt ingezet voor de financiering van het Duurzaam Bouwloket, communicatie en projectleiding vanuit de gemeente.

Beoogd effect

De subsidieregeling draagt bij aan het verduurzamen van woningen in de gemeente Zuidplas en daarmee aan het verhogen van CO₂-reductie. Daarnaast draagt het bij aan de ambitie van gemeente Zuidplas om in 2050 energieneutraal en aardgasvrij te zijn. Met deze subsidieregeling zet de gemeente in op het isoleren van 1244 huishoudens.

Wettelijk kader

Om de subsidie te kunnen uitreiken, dienen er beleidsregels te worden vastgesteld door het college. Voor elke aanvraag dient er immers een beschikking te worden afgegeven. Het college is bevoegd beleidsregels vast te stellen binnen de kaders van de door de gemeenteraad vastgestelde Algemene Subsidieverordening Zuidplas 2016 (zie artikel 3 ASV).

Daarnaast is de besteding van de gelden niet afkomstig uit de eigen middelen, maar zijn het toegekende middelen van het Ministerie BZK. Derhalve kan het college een zelfstandig besluit nemen en behoeft het besluit niet in de vorm van een raadsvoorstel te geschieden.

Beleidskader

- Algemene Subsidieverordening Zuidplas 2016.

Commented J Lijkt me een argument waarom uitbesteding wenselijk is niet waarom college ja moet zeggen tegen de subsidieregeling. Of begrijp ik het niet?

Commented J dit is punt 2.1 en gaat over de mandaatverklaring niet over de beleidsregels.

Commented J Wat betekent dit? Ik begrijp het niet

Commented J Stel alle inwoners die in aanmerking komen gaan isoleren, dan is er niet genoeg geld in de pot. Er is 'maar' geld voor 1244 woningen.

Commented J Ambitie gemeente Zuidplas toevoegen

Middelenkader (financiën, ICT, HR, JZ)

Voor de praktische uitvoering van de subsidieregeling maken wij gebruik van de diensten van het Duurzaam Bouwloket. Voorgesteld wordt de directeur te mandateren om alle besluiten te nemen en alle handelingen te verrichten die nodig zijn in het kader van de uitvoering van deze regeling.

Andere betrokken clusters

Afgestemd met

- Juridische Zaken
- Communicatie

Communicatie/ participatie

Er wordt via diverse kanalen gecommuniceerd over de regeling:

- Er komt een bericht in de reguliere Duurzaam Zuidplas communicatie-uitingen
- Bewoners die in aanmerking komen ontvangen een brief van de gemeente
- Na de vaststelling wordt de regeling gepubliceerd op de gemeentepagina en via de Staatscourant.

Gezien de aard van het project en de eisen die gesteld zijn aan de specifieke uitkeringsregeling worden woningeigenaren geïnformeerd over dit project. Communicatie wordt aangepast aan de doelgroep en wordt via diverse kanalen beschikbaar gesteld. Samen met DBL wordt een communicatieplan opgesteld.

Aanpak

Zodra de beleidsregels zijn vastgesteld en het Duurzaam Bouwloket is gemandateerd informeren wij bewoners over de isolatie aanpak en kunnen zij via het Duurzaam Bouwloket een offerte opvragen, hun woning isoleren en subsidie ontvangen.

Bijlagen

1. Beleidsregels Lokale Aanpak Isolatieprogramma Zuidplas 2025 (nummer nog ingeven)

Commented Kortgesloten met communicatieadviseur?

Commented ja

Commented Ik zou hier opnemen welke stappen worden gezet na vaststelling van de subsidieregeling door het college.

Van: " " J Document 64
Verzonden: donderdag 11 september 2025 22:09
Aan: " " J < J @duurzaambouwloket.nl>
Onderwerp: FW: Concept Subsidie beleidsregels en mandaatbesluit ter controle
Bijlage(n): Beleidsregels_concept.docx

Hoi J,

Bijgaand het concept van de beleidsregels. Wil jij er nog eens goed naar kijken?
Ik heb nu voor tranche 1 een subsidiebedrag ingevuld van 501.250. Dat is opgebouwd uit

G
G
G
G
G
G

Wil je verder ook nog even kijken naar de einddatum van de regeling?
Op- en aanmerkingen zijn welkom. De regeling ligt nu samen met het concept mandaatbesluit ook bij onze juridische afdeling ter controle, zodat ik deze zsm kan indienen.

Met vriendelijke groet,

J
J

M 06- J
E J @zuidplas.nl | www.zuidplas.nl

Van: " " J < J @zuidplas.nl>
Datum: donderdag, 11 september 2025 om 23:03
Aan: " " J < J @zuidplas.nl>
Onderwerp: Concept Subsidie beleidsregels en mandaatbesluit ter controle

Hoi J,

Hierbij stuur ik je mijn concept met betrekking tot de subsidiebeleidsregels tbv het isolatieprogramma en een mandaatbesluit voor Duurzaam Bouwloket (onze intermediair).
Zou jij er eens naar willen kijken? Je op- en aanmerkingen zijn zeer welkom. Daarnaast wil ik graag weten hoe ik de stukken via pfo naar college krijg. Jij wist iemand die daar heel handig in is en mij kan helpen?

In de eerste alinea van de beleidsregels moeten we denk ik ook nog verwijzen naar de algemene subsidieverordening, maar ik weet niet precies hoe die verwijzing eruit moet zien. Weet jij dat?

Alvast heel erg bedankt,

Met vriendelijke groet,

J
J

M 06- J
E J @zuidplas.nl | www.zuidplas.nl

Besluit van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zuidplas over beleidsregels Lokale Aanpak Isolatie Zuidplas 2025

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zuidplas;

gelet op titel ??? van de Algemene Subsidieverordening Zuidplas

gezien de Regeling van de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening met betrekking tot de verstrekking van een specifieke uitkering aan gemeenten ten behoeve van de verduurzaming van slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma;

besluit vast te stellen de volgende regeling:

Beleidsregels Lokale Aanpak Isolatie Zuidplas 2025.

Artikel 1 Definities

In deze regeling wordt verstaan onder:

- **Aanvrager:** een natuurlijk persoon, woonachtig in de gemeente Zuidplas, die als eigenaar-bewoner van een grondgebonden koopwoning een aanvraag voor een financiële bijdrage doet in het kader van deze regeling;
- **Budgetplafond:** het totale bedrag dat ten hoogste beschikbaar is voor de gemeente voor verstrekking van financiële bijdragen op grond van deze regeling;
- **Bouwdelen:** de te isoleren delen van een woning, zijnde:
 - o Vloer/bodemisolatie;
 - o Dakisolatie (schuindak binnenzijde, zolder en vlieringvloer);
 - o Glasisolatie (eventueel met kozijnpanelen);
- **College:** het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zuidplas;
- **Doelgroep A:** eigenaar-bewoners van grondgebonden koopwoningen in de gemeente Zuidplas die energietoeslag hebben ontvangen in 2023. De woning heeft een WOZ-waarde (peildatum 1 januari 2022) onder de ████████ K. De woning wordt bewoond, is kadastraal gelegen in gemeente Zuidplas en heeft energielabel D, E, F of G. In het geval de woning geen energielabel heeft, of energielabel C, geldt als voorwaarde dat de woning minimaal twee slecht geïsoleerde bouwdelen heeft;
- **Doelgroep B:** eigenaar-bewoners van grondgebonden koopwoningen in de gemeente Zuidplas met een WOZ-waarde (peildatum 1 januari 2022) onder de ████████ K. De woning wordt bewoond, is kadastraal gelegen in gemeente Zuidplas en heeft energielabel D, E, F of G. In het geval de woning geen energielabel heeft, of energielabel C, geldt als voorwaarde dat de woning minimaal twee slecht geïsoleerde bouwdelen heeft;

- **Doe-het-zelf aanpak:** de eigenaar-bewoner die ervoor kiest om de isolatiemaatregel zelf uit te voeren in plaats van door een aannemer;
- **Duurzaam Bouwloket:** geeft in opdracht van de gemeente Zuidplas uitvoering aan het “energieloket” en wordt door het college gemandateerd om deze regeling uit te voeren;
- **Eigenaar-bewoner:** een natuurlijk persoon die een bestaande grondgebonden koopwoning in eigendom heeft die als hoofdverblijf dient of direct na renovatie van deze woning als hoofdverblijf zal dienen;
- **Isolatiemaatregel:** een aanpassing aan de woning als bedoeld in artikel 3, tweede lid die gericht is op energiebesparing en het verminderen van warmteverlies;
- **Platform:** het inschrijf- en aanvraagstelsel dat Duurzaam Bouwloket gebruikt voor de collectieve isolatieactie ter uitvoering van deze regeling;
- **SpUk Lokale Aanpak Isolatie:** Specifieke Uitkering (SpUk) vanuit het Nationaal Isolatie Programma van het ministerie van Binnenlandse Zaken voor gemeenten. Deze regeling financiert lokale isolatieprogramma's van gemeenten met als doel inwoners te helpen met woningisolatie;
- **Tranche 1 en 2 :** De eerste twee fasen van de Landelijke Aanpak Isolatie (LAI). De middelen die de gemeente voor deze tranches ontvangt moeten uiterlijk 31 december 2028 zijn besteed;
- **Uitvoerende partij:** het aannemersbedrijf dat een isolatiemaatregel als bedoeld in artikel 3, tweede lid heeft uitgevoerd;
- **VvE:** Vereniging van Eigenaren;
- **Waardering onroerende zaken (WOZ)-waarde:** waarde van de woning op peildatum 1 januari 2022;
- **Woning of bestaande woning:** een voor permanente woning bestemde woning, dus geen garages, schuren of andere bijgebouwen, die ook als zodanig bewoond wordt, zoals ook beschreven in artikel 3.

Artikel 2 Doel van de regeling

Het doel van deze regeling is het uitvoeren en subsidiëren van isolerende maatregelen in woningen, als bedoeld in artikel 3, met als resultaat een lager energieverbruik conform de voorwaarden van de SpUk Lokale Aanpak Isolatie. Het isoleren van woningen met een lage energetische kwaliteit vermindert de energievraag en draagt bij aan het structureel bestrijden en voorkomen van energiearmoede.

Artikel 3 Toepassingsbereik

1. Het college verstrekt uitsluitend een financiële bijdrage aan:
 - a. inwoners die vallen onder doelgroep A;
 - b. inwoners die vallen onder doelgroep B.
2. Een financiële bijdrage wordt op grond van deze regeling uitsluitend verstrekt voor de volgende nog uit te voeren energiebesparende isolatiemaatregelen:
 - a. Vloer/bodemisolatie;
 - b. Dakisolatie (schuindak binnenzijde, zolder en vlieringvloer);
 - c. Glasisolatie (eventueel met kozijnpanelen).
 - d.
3. Een financiële bijdrage wordt op grond van deze regeling uitsluitend verstrekt voor energiebesparende maatregelen, conform de ISDE-voorwaarden, die vanaf de inwerkingtreding van deze regeling zijn uitgevoerd.

Artikel 4 Hoogte financiële bijdrage tranche 1

1. Voor deze regeling geldt voor tranche 1 een budgetplafond van [REDACTED] € En voor tranche 2 een budgetplafond van [REDACTED] €. Een financiële bijdrage kan worden toegekend zolang het budgetplafond niet is bereikt. Het budget van tranche 2 wordt pas toegekend als het budget voor tranche 1 is gebruikt.
2. De financiële bijdrage is:
 - a. voor aanvragers die behoren tot doelgroep A maximaal [REDACTED] € per adres;
 - b. voor aanvragers die behoren tot doelgroep B maximaal [REDACTED] € per adres.
3. De financiële bijdrage voor de in artikel 3, tweede lid bedoelde maatregelen bedraagt maximaal de kosten voor de uitvoering van één isolatiemaatregel gebaseerd op marktconforme prijzen die door Duurzaam Bouwloket zijn afgestemd met de uitvoerende partijen.
4. In afwijking van het derde lid kan bij doelgroep A worden gekozen voor uitvoering van twee isolatiemaatregelen. Beide maatregelen moeten in één aanvraag worden gedaan.
5. De financiële bijdrage is nooit hoger dan de daadwerkelijk gemaakte kosten ongeacht of het door een aannemer of via de doe-het-zelf aanpak is uitgevoerd.
6. Het totaal beschikbare budget voor financiële bijdragen wordt als volgt verdeeld over de aanvragen:
 - a. volledig ingediende aanvragen worden behandeld op volgorde van binnenkomst;
 - b. wanneer de aanvrager vanwege ontbrekende informatie krachtens artikel 4:5 van de Algemene wet bestuursrecht de gelegenheid heeft gehad de aanvraag aan te vullen, geldt als datum van binnenkomst van de aanvraag de datum waarop alle gevraagde informatie is ontvangen.

Artikel 5 Aanvraag financiële bijdrage

1. Inwoners die behoren tot doelgroep A of doelgroep B ontvangen van de gemeente een brief met toelichting over hoe gebruik kan worden gemaakt van deze regeling.
2. De aanvrager vraagt bij het college een financiële bijdrage aan voor de isolatiemaatregel op het daarvoor ingerichte platform van het Duurzaam Bouwloket. Aanvragen die op een andere wijze zijn ingediend worden niet in behandeling genomen.
3. Duurzaam Bouwloket beoordeelt de aanvraag en verleent ondersteuning tijdens het aanvraagproces. Deze ondersteuning kan bestaan uit:
 - a. digitale begeleiding, telefonisch consult of adviesgesprek aan huis;
 - b. hulp bij het beoordelen van een offerte;
 - c. verstrekken van advies over subsidie en financieringsmogelijkheden;
 - d. ondersteuning bij een doe-het-zelf-aanpak.

Artikel 6 Aanvraagprocedure

1. Het college bevestigt de ontvangst van de aanvraag binnen 5 werkdagen.
2. Aanvrager heeft drie keuzemogelijkheden:
 - a. aanvrager kiest een aannemer uit een door Duurzaam Bouwloket georganiseerde collectieve inkoopactie;
 - b. aanvrager kiest zelf een aannemer om de isolatiemaatregel uit te voeren en declareert binnen 6 maanden na indienen van de aanvraag de kosten bij Duurzaam Bouwloket;
 - c. aanvrager kiest voor een doe-het-zelf aanpak, schaft zelf materialen aan, brengt deze aan en declareert binnen 6 maanden na indienen van de aanvraag de kosten bij Duurzaam Bouwloket.
3. Bij aanvragers bedoeld in het tweede lid onder a. wordt de financiële bijdrage automatisch verrekend met de factuur van het isolatiebedrijf. De financiële bijdrage kan nooit meer bedragen dan de daadwerkelijke kosten van de maatregelen. Het isolatiebedrijf dient alle benodigde gegevens in via het aanvraagstelsel van Duurzaam Bouwloket. Kosten die hoger zijn dan de financiële bijdrage als bedoeld in artikel 4 tweede lid komen voor rekening van de aanvrager.
4. Bij aanvragers bedoeld in het tweede lid onder b. en c. wordt de financiële bijdrage gereserveerd. Aanvrager declareert achteraf de gemaakte kosten door de benodigde documenten zoals facturen,

(betaal)bewijzen en foto's in te dienen via het aanvraagstelsysteem van Duurzaam Bouwloket. Binnen 8 weken na indiening volgt het besluit over verlening van de financiële bijdrage. Daarna wordt de toegekende financiële bijdrage rechtstreeks aan de aanvrager overgemaakt. De financiële bijdrage kan nooit meer bedragen dan de daadwerkelijke kosten van de maatregelen.

5. Het college kan, onder vermelding van de reden, de termijn uit het vierde lid eenmalig verlengen met 4 weken.
6. De financiële bijdrage kan niet hoger worden vastgesteld dan eerder in het besluit tot verlening van de financiële bijdrage is bepaald.
7. Indien de aanvraag niet alle gegevens bevat die het college voor het nemen van een beslissing noodzakelijk acht, stelt het college de aanvrager in de gelegenheid de aanvraag binnen een termijn van 4 weken aan te vullen. De termijn als bedoeld in het vierde lid wordt dan automatisch opgeschort tot het moment dat de aanvraag is aangevuld.
8. Indien de aanvraag niet binnen de op grond van het zevende lid genoemde termijn is aangevuld, stelt het college de aanvraag als gevolg daarvan buiten behandeling. De aanvrager krijgt dit besluit toegestuurd.

Artikel 7 Voorwaarden doe-het-zelf aanpak

1. Het college verleent een financiële bijdrage voor de doe-het-zelf aanpak indien de gevraagde bewijsstukken op het platform van Duurzaam Bouwloket, binnen de genoemde termijn uit artikel 6 tweede en vierde lid, zijn aangeleverd.
2. Geen financiële bijdrage wordt verleend voor:
 - a. eigen uren;
 - b. afwerkingsmaterialen zoals bijv. stucplaten;
 - c. de aanschaf, huur of het gebruik van hand-, accu- en elektriciteitsgereedschap;
 - d. de aanschaf, huur of het gebruik van ladders, steigers, etc.
3. De financiële bijdrage voor de doe-het-zelf aanpak wordt pas verleend nadat de isolatiemaatregelen zijn aangebracht en goedgekeurd.
4. Bij de doe-het-zelf aanpak is een steekproefsgewijze controle mogelijk.

Artikel 8 Weigeringsgronden

1. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 4:25 en 4:35 van de Algemene wet bestuursrecht weigert het college de aanvraag indien:
 - a. er voor de woning reeds eerder een bijdrage is verleend op grond van deze regeling;
 - b. de aanvrager niet valt onder de doelgroep als bedoeld in artikel 2;
 - c. de isolatiemaatregel reeds is voor 1 juni 2024;
 - d. als het budgetplafond is bereikt;
 - e. de aanvraag een maatregel betreft aan een schuur, garage of bijgebouw;
 - f. de isolatiemaatregel om (bouw)technische redenen niet uitvoerbaar is.
2. VvE's zijn uitgesloten van deze regeling.

Artikel 9 Intrekkingsgronden

Onverminderd het bepaalde in de artikelen 4:48 en artikel 4:49 van de Algemene wet bestuursrecht wordt de verlening van de financiële bijdrage ingetrokken indien:

- a. maatregelen niet of niet geheel zijn uitgevoerd;
- b. de voorwaarden uit deze regeling niet zijn nageleefd;
- c. gegronde redenen bestaan om aan te nemen, dat niet aan de voorwaarden en bepalingen van deze regeling wordt of zal worden voldaan.

Artikel 10 Hardheidsclausule

Het college is bevoegd om af te wijken van de bovenstaande bepalingen voor zover deze niet in strijd zijn met de bindende afspraken gemaakt met Duurzaam Bouwloket, of een andere derde partij. Dit is alleen mogelijk als blijkt dat de toepassing van deze regeling leidt – of zou leiden – tot uitzonderlijk onredelijke of onbillijke gevolgen, die bij de vaststelling van de regeling niet zijn noch konden worden voorzien.

Artikel 11 Inwerkingtreding en looptijd

Deze regeling treedt, voor zover nodig met terugwerkende kracht, in werking op 1 juni 2024 en vervalt op 31 december 2027. Aanvragen dienen uiterlijk 30 juni 2027 ingediend te worden.

Artikel 12 Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Beleidsregels Lokale Aanpak Isolatie Zuidplas 2025.

Vastgesteld door het college op <datum>.

Van: " " **Document 65**
Verzonden: dinsdag 9 april 2024 14:21
Aan: " " @zuidplas.nl; " " < " @zuidplas.nl>
Onderwerp: FW: Evaluatie werkgroep
Bijlage(n): 20240410 Bespreken evaluatie.docx

Met vriendelijke groet,

" "

M 06- " "
E " @zuidplas.nl | www.zuidplas.nl

Van: " " < " @odmh.nl>
Datum: dinsdag, 9 april 2024 om 14:40
Aan: " " @waddinxveen.nl) < " @waddinxveen.nl>, " "
< " @gouda.nl>, " " < " @krimpenerwaard.nl>, " "
< " @gouda.nl>, " " < " @bodegraven-reeuwijk.nl>, " "
< " @alphenaandenrijn.nl>
CC: " " < " @zuidplas.nl>, " " < " @zuidplas.nl>, " "
" " < " @krimpenerwaard.nl>, " " < " @bodegraven-reeuwijk.nl>, " "
" " < " @odmh.nl>
Onderwerp: RE: Evaluatie werkgroep

Hallo allemaal,

Morgen zien we elkaar in Gouda om de evaluatie te bespreken. Zoals hieronder aangegeven zou ik nog in de lucht komen om bespreekpunten bij jullie uit te vragen.

Ik wil bij deze voorstellen om dit niet over de mail te doen, maar morgen aan het begin van het overleg even kort met elkaar te inventariseren. Dus het is wel handig als iedereen hier van tevoren al over nadenkt, voor zover jullie dat niet al hebben gedaan. En natuurlijk lopen we sowieso de memo met elkaar door. Ik heb alvast een paar stukken tekst gehighlight waarvan ik denk dat het bespreekpunten zijn (zie bijlage).

Met vriendelijke groet,

" "

Afdeling Expertise

Omgevingsdienst Midden-Holland | Postbus 45, 2800 AA Gouda | Thorbeckelaan 5, 2805 CA Gouda
088 - " " | " " @odmh.nl | www.odmh.nl | @ODMIDDENHOLLAND

Openingstijden Midden-Hollandhuis: ma - do 08:30 - 17:00, vr 08:30 - 13:00
Werkdagen: ma, di, wo, do, vr

Omgevingsdienst Midden-Holland draagt bij aan een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving.

Van: [redacted] <[redacted]@odmh.nl>
Verzonden: dinsdag 19 maart 2024 14:41
Aan: [redacted] <[redacted]@waddinxveen.nl>; [redacted] <[redacted]@waddinxveen.nl>; [redacted] <[redacted]@gouda.nl>; [redacted] <[redacted]@krimpenerwaard.nl>; [redacted] <[redacted]@gouda.nl>; [redacted] <[redacted]@bodegraven-reeuwijk.nl>; [redacted] <[redacted]@zuidplas.nl>; [redacted] <[redacted]@krimpnaandenijssel.nl>; [redacted] <[redacted]@bodegraven-reeuwijk.nl>; [redacted] <[redacted]@alphenaandenrijn.nl>
Onderwerp: Evaluatie werkgroep

Beste werkgroepleden,

Ik heb net de laatste hand gelegd aan de memo van de evaluatieresultaten, dus bij deze vinden jullie die in de bijlage. In de memo staan de resultaten samengevat en de vervolgstappen beschreven.

Werkgroep april

Een van die vervolgstappen is het doorspreken van de memo, het trekken van conclusies en deze implementeren. Dit doen we met elkaar tijdens de werkgroep van april. Dit lijkt nu op 10 april te worden, live. Helaas zijn we dan niet compleet, maar wel zo goed als.

Voor iedereen die nog niet heeft gereageerd op het agendaverzoek; kun je dit z.s.m. doen? Als er namelijk blijkt dat er alsnog weinig mensen kunnen, moeten we op zoek naar een ander moment. En met zoveel agenda's is dat een flinke puzzel.

Wat betreft de locatie: jullie zijn op 10 april van harte welkom bij de ODMH in Gouda, maar als er voorkeuren zijn voor een andere locatie hoor ik dit graag.

Voorbereiding werkgroep

Ter voorbereiding op de werkgroep is het dus belangrijk om in ieder geval de memo te lezen. Ik zal ook nog bespreekpunten bij jullie uitvragen t.z.t. en zelf alvast een voorzet maken met vervolgvragen n.a.v. de resultaten. Zo kunnen we gericht door het memo heen werken. En er is natuurlijk ook ruimte om nieuwe punten in te brengen, die nog niet naar voren zijn gekomen tijdens de evaluatie.

[redacted] <[redacted]@waddinxveen.nl> [redacted] Als er volgens jullie punten niet goed/onduidelijk zijn samengevat of missen in de memo dan hoor ik het graag.

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]
Afdeling Expertise

Omgevingsdienst Midden-Holland | Postbus 45, 2800 AA Gouda | Thorbeckelaan 5, 2805 CA Gouda
088 - 54 50 [redacted] | [redacted]@odmh.nl | www.odmh.nl | [@ODMIDDENHOLLAND](https://twitter.com/ODMIDDENHOLLAND)

Werkdagen: ma, di, wo, do, vr

Omgevingsdienst Midden-Holland draagt bij aan een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving.

Memo evaluatieresultaten Werkgroep Warmtetransitie

Aanleiding en doel evaluatie

In de werkgroep warmtetransitie kwam de afgelopen jaren een breed scala aan onderwerpen aan bod. Dit liep van duurzame warmteoplossingen en WUP's tot aan isoleren, besparen en energiearmoede. De leden van de werkgroep zijn echter vaak gespecialiseerd in één van de thema's. Met deze evaluatie willen we verkennen of we de werkgroep anders willen inrichten, en zo ja, op welke manier. Hierbij kijken we naar de match tussen de onderwerpen en leden, het functioneren van de werkgroep in zijn geheel en de gewenste vormen, thema's en onderwerpen om te bespreken. Zo willen we de werkgroep zo doeltreffend en nuttig mogelijk maken. Tijdens deze evaluatie waren de gemeentes Gouda, Krimpenerwaard en Waddinxveen aanwezig.

Resultaten evaluatie

Er zijn op verschillende niveaus resultaten opgehaald tijdens de evaluatie (zie de bijlage voor de gestelde vragen/besproken onderwerpen). Dit wisselde van algemene evaluatiepunten, de opzet van de werkgroep, de inhoud tot aan taakverdeling en verantwoordelijkheden hierin.

Algemeen

De werkgroep wordt met name gezien als een plek om informatie en kennis uit te wisselen. Zoals hoe pak je bepaalde dingen aan, wat is er geleerd van specifieke projecten of trajecten, wat gebeurd er in de regio en wat is er van alle informatie in ons werkveld nu echt relevant (filterfunctie). Dit wordt ervaren als iets positiefs. Wel blijkt uit de evaluatie dat het soms lastig is om in te schatten wat er precies nuttig is om te delen in de werkgroep omdat het onduidelijk is wat de kaders en inhoud van de werkgroep is. Dit staat proactieve kennisdeling in de weg.

Af en toe wordt er ook samengewerkt naar aanleiding van of via de werkgroep. Zoals de marktverkenning energieloketten of het aparte overleg lokale aanpak/isolatie van Bodegraven-Reeuwijk, Gouda en Krimpenerwaard. De werkgroep faciliteert dat gemeenten elkaar gemakkelijk kunnen vinden en kan als matchmaker dienen voor het (gedeeltelijk) regionaal samenwerken. Maar de wens is om te verkennen of en hoe dit verder uitgebreid kan worden. Zoals bijvoorbeeld nu gedaan wordt in het traject met Verbouwstromen. Het feit dat gemeenten vaak niet in hetzelfde tempo en dezelfde fases aan een onderwerp werken maakt samenwerking echter niet altijd vanzelfsprekend.

De wens is om naar een ongeveer 50/50 verdeling te werken wat betreft kennisdeling en samenwerking. Wat betreft samenwerken is het onderwerp-afhankelijk of die wens er ligt en hangt het ook van het tempo van individuele gemeenten af. Dit maakt het moeilijker om hard te sturen op de gelijke verdeling tussen de twee.

Verder is er op het gebied van de inrichting van de agenda besproken dat we deze iets minder vol willen waar mogelijk. Dit zodat er ruimte is voor onderwerpen waar tijd voor discussie en diepgang wenselijk is. Ook wordt het rondje langs de gemeenten gezien als aanknopingspunt voor discussies en een natuurlijke manier van het opleveren van agendapunten. Er is aangegeven dat bij de invulling van dit rondje er expliciet ruimte zou moeten zijn voor praktische zaken maar ook de processen en

Commented 1. Willen we hier iets mee? Zo ja: wat en hoe?

Commented 2. Willen we hier iets mee? Zo ja: wat en hoe?

Commented 3. Willen we hierop inspelen?

persoonlijke aspecten die een rol spelen in het werk. Bijv. hoe om te gaan met een gebrek aan capaciteit of wisselende bestuurlijke voorkeuren.

Inhoud

Het thema warmte-/energietransitie is zeer breed en in de meeste gevallen over een groter ambtenarenteam verdeeld dan voorheen. Een werkgroep met een breed thema lijkt daardoor minder goed te passen. Tijdens de evaluatie bespraken we welke onderwerpen/thema's volgens de werkgroepleden wel in de werkgroep passen. Een conclusie die we lijken kunnen te trekken dat er geen behoefte is aan het bespreken van de technische en/of warmte kant van het verhaal, zoals warmtetechnieken en haalbaarheidsonderzoeken. Met name de thema's energiebesparing en stimulering werden genoemd als interessant.

De volgende concrete onderwerpen zijn genoemd als passend bij de werkgroep:

- Grote marktuitleg en aanbestedingen
- SpUk-aanvragen (hoe doe je dit, tips, sparren en vragen bespreken)
- Doelgroepenpakket (bijv. energiearmoede) en de klantreis (bijv. bij isoleren)
- Buurtaanpakken voor isolatie en gemeentebreed isoleren
- Participatie en communicatie
- Financiële vraagstukken die hierbij komen kijken (subsidieregelingen voor inwoners, ontzorging, andere financiering).
- Algemene randvoorwaarden voor het vormgeven en uitvoeren van (isolatie)beleid: AVG, inkoop, data en monitoring, juridische zaken, financiën.

Samenwerking, rolverdeling en commitment in de werkgroep

Het verzorgen van de agenda is een belangrijk onderdeel van de samenwerking binnen de werkgroep. Op het moment van evalueren leverde de ODMH gemiddeld 80% van de agendapunten aan en kwam 20% vanuit gemeenten. Uit de evaluatie bleek dat de gemeenten dit liever richting 40% ODMH en 60% gemeente zien gaan. De gemeenten gaven aan dat iedereen voor zichzelf bepaald om zich hiervoor in te zetten, het aanleveren van agendapunten moet vrijblijvend zijn. Het idee is dat de werkgroep op die manier blijft aansluiten op ieders behoeften en dat de agendapunten erin staan met de juiste motivatie.

In het kader van motivatie is er verder besproken dat een evenredige inzet en commitment vanuit alle werkgroepleden bijdraagt aan de motivatie om proactief informatie te delen/brengen. Dit is volgens sommige leden nog niet optimaal, en dat wekt frustratie op. Commitment, voorbereid zijn, op tijd en gedurende de hele werkgroep aanwezig zijn worden verder genoemd als belangrijke bijdragen voor het groepsgevoel en een positieve werkgroep. Bovendien wordt volledige aanwezigheid tijdens werkgroepen ervaren als een fundering voor nuttige kennisdeling. Zo is er meer rust en tijd voor diepgang. Het belang van eigenaarschap en commitment is een aantal keer benoemd.

Ook is de wens uitgesproken om vaker offline te vergaderen, en waar mogelijk op wisselende locaties (een rondje langs alle gemeentehuizen/ODMH). Waarbij de agenda tijdens live-meetings gericht zou moeten zijn op actieve discussies en overleg, en zo min mogelijk op passief luisteren naar presentaties. Zo zou een live-overleg het beste tot zijn recht komen. Ook is er besproken dat flexibiliteit in de duur van de werkgroep fijn zou zijn, zodat er bijvoorbeeld bij grotere onderwerpen/discussies ruimte is om hier langer over in gesprek te kunnen gaan.

Commented J 4. Wat willen we met deze eerste conclusies?

Commented J 5. Kan iedereen zich vinden in deze twee punten? Willen we iets doen om dit streven te faciliteren?

Commented J 6. Kan iedereen zich hierin vinden? Hoe kunnen we dit met elkaar teweeg brengen?

Commented J 7. Iedereen eens? Hoe willen we dit doen?

Volgende stappen

Een volgende stap in de evaluatie is het bespreken van deze memo met elkaar (werkgroep van april 2024). Het doel is om dan samen conclusies te trekken uit deze evaluatieresultaten en hoe te bepalen hoe we die willen implementeren. Om dit te gesprek begeleiden kan iedereen besprekpunten aanleveren en de ODMH stelt een lijst met vervolgvragen op, aan de hand van de evaluatieresultaten. Daarnaast willen we met jullie en/of andere collega's kijken of er nog andere behoeftes zijn. Te denken valt aan een werkgroep op warmtetechnieken. De werkgroep warmte vanuit de RES ligt namelijk sinds eind 2023 stil, dus een vergelijkbare werkgroep is er niet. Ook kunnen we bespreken of er behoefte is aan extra/andere leden in deze werkgroep.

Parallel aan deze evaluatie is de [REDACTED] J vanuit de NPLW [REDACTED] J gestart. Zijn opdracht focust zich op het in kaart brengen en versterken van regionale samenwerking/ondersteuning op het gebied van de energietransitie. Deze werkgroep is ook onderdeel van dat netwerk. Ook ligt er een opdracht vanuit het Bestuurlijk Overleg Duurzaamheid (BOD) om te inventariseren op welke energietransitie-onderwerpen er regionale samenwerking nodig is en bij de onderwerpen waar deze ontbreekt te bepalen of dit regionaal of lokaal opgepakt moet worden. Tijdens de evaluatie is ook aangegeven dat het lastig is om in te schatten op welke onderwerpen er bestuurlijke samenwerking is en dat dit samenwerking vanuit de werkgroep niet bevordert. De opdracht vanuit het BO heeft dus ook raakvlakken met de werkgroep en evaluatieresultaten.

